

KLÓFIZETÉS.

HELYSEN:

Egy évre 26 korona.
Fél évre 14 korona.
Egy negyed évre 7 korona.
Egy hónap 2 k. 40 f.

VIDÉKEN:

Egy évre 25 korona.
Fél évre 14 korona.
Egy negyed évre 7 korona.
Egy hónap 2 k. 30 f.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 87.
KIADÓHIVATAL:
Aradi Nyomda Rézsóváry-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 88.

Arad, 1916.

Főszerkesztő:
Stauber József.

Szerda, szeptember 27.

Meghíusult

minden orosz erőfeszítés.

— Pusztulni engedik az olaszok katonáikat. —

Budapest, szeptember 26. (Hivatalos.)
A főhadiszállás jelenti:

Keleti harcstér:

Románia elleni harcstér:

Vulkán és Szurdok-szorost nagy román erőknél nagy kiterjedésű átka-rolása elől kiürítettük. Nagyszabedű új harcok fejlődtek. Osztrák-magyar és német csapatok támadnak. Erdély keleti arcvonalán helyenként összeüt-közésekre került a sor. Székelyudvarhelytől délre egy horvát honvédszázalaj tulerőben levő osztrákoknak több támadását elkeseredett közelharcban visszaverte.

Károly főherceg lovassági tábornok hadsereg harcstér:

A hármás országhatáron, Dornawatrától délnyugatra az orosz előretöréseket megállításra kényszerítettük. Galícia délkeleti szögletében az ellenség változatosan hevességgel folytatja támadásait. A Ludova területén harcra kényszerített csapatok hősi ellenállásán minden erőfeszítésük megmaradt.

Lipót bajor herceg vezértábornagy hadseregének harcstér:

Perpelniktől északkeletre tegnap is számos ellenséges támadás omlott össze. Matynnai (Sviniuchtól keletre) repülőink Farmann-typusu orosz óriási repülőgépet menekülésre kényszerítették.

Olasz harcstér:

A Karst fensík déli része időnkint az ellenséges tüzéség heves tüze alatt állott. Fleisvölgyi arcvonalon az olaszok a Dossacio erődöt és Cardinal-Coltorondó szakaszt tűz alatt tartották. A Cnacenagolon 27 alpinit, köztük két tisztet elfogtunk. A Cimone esueson eltemettek megmentésére felajánlott fegyverszünetet az ellenség visszautasította. Ebben az ügyben parlamentair utján váltott jegyzékek szószentint így hangzanak: 1. A Tonzza-Cimone szakaszon küzdő osztrák-magyar haderők parancsnoka a szemben álló olasz királyi csapatok parancsnokságához. Az általunk légbe röpített Cimone-esues romjai alatt még nagyobb számú élő olasz katona fekszik, akik segítségért kiáltanak. Készek vagyunk segíteni rajtuk és megszabadítani sírjukból őket, ha az olasz tüzéség és gyalogság ma, 1916. szeptember 25-én, délután két órától este hét óráig a Monte-Cimoneira irányult

Te tetted ezt, király!...

Hiába próbáltak port hinteni a világ szemébe, hiába irattak orosz pénzzel megfizetett újságjaik hasábjain lelkesítő cikkeket; hiába szónokoltak rubelélés szónokai a gyűlöletről: mindjobban kiviláglik, hogy az oláh nép nem akarta ezt a háborút.

Gyilkos erőszakkal belemarkoltak a lelkébe, megfogták a legtitkosabb gondolatát, megkeresték a legelrejtettebb idegszálakat, fülébe suttogták a gyűlölet himnuszát, pénzesörgetéssel, itaigózzal elkábították az ellenszegülő józan észet s a felingerelt, vadállatiá kintott oláh parasztot beledobták a háboru véres tajtékot hányó örvényébe.

De most — az első vereségek után — az ébredés rettenetes lehet. A mezőket gránát szántja föl, az utakon menekülők viszik magukkal a nyomort s a főváros csillogó palotái között a muszka esendőr szeges korbácsa parancsol.

A békésen szántogató apát, a kézműves fiút, a reményteljes unokát mind elvitték a könyörtelen bolgárok, a feldühödt germánok s a bosszualló székelyek fegyverei elé. A melyek előtt nincs többé irgalom. S a kárpáti havasok alján, a dobrudzsai patakok mellett, a Fekete tenger szikkadt partján ezerszámra domborulnak a kettőskeresztes oláh sírhalmok. És megindult végelethatalatlan lánc a szomorú vonatoknak, amelyekből roncsosá bénított emberek nyögése és hűgése teszi fojtóvá a levegőt.

Csuda-e, ha ezeknek a láttára felsikolt a megláncolt lélek s eszeveszett dühvel tépdési bilincseit. Ugy, amint azt most a mézszárszékre hurcolt oláhság teszi. A táviró szétviszi a semleges és entente-országokon, hogy oláh katonák, Oláhországban készült bombával felrobbantották saját tisztjeik vonatát, mely Erdély felé volt indulóban. A tisztiek százai pusztultak el rettenetes halállal e nagy — mementóban! Jassyban pedig a front-ra dirigált tüzéség lázad fel s tiltakozik a nép lemészárlása ellen.

Elsápad-e e hírekre az italos király becsent arca s kiül-e a halálverejlékes félelem a megvásárolt miniszterek bélyeges homlokára? Mert rettenetes azoknak a sorsa, akik felett a nép ítélni kezd... az a nép, amely „vérszagra gyűl“, mint az „éji vad“ s amely bombát szorongató öklét rázza a recsegő trón felé:

„Te tetted ezt, király!” (c)

tüzet beszünteti. Magától értetődleg ép úgy vonatkozik az Astico-völgyben levő olasz ütegekre, mint azokra, amelyek az Astico folyótól nyugatra és keletre emelkedő magaslatokon vannak elhelyezve. Ez alatt az idő alatt olasz járőrök az Astico és Rió Freddó közötti erődített vonalakon túl nem mozdulhatnak előre. Ellenkező esetben beszüntetjük a segítő akciót és a tüzszünetet megszegettnek fogjuk tekinteni. Ha királyi olasz parancsnok ebbe nem megy bele, az olasz katonákat sorsukra bizzuk. A vonatkozó választ szeptember 25-én déli 12 óráig Torni melletti előőrsi vonalunkban kérjük leadni. Sürgős elintézését kérünk 1916. szeptember 25. 2. A pedescalai szakaszparancsnokság 1916. szeptember 25. délelőlt 10 óra 45 perc. Megfontolásával annak, hogy az osztrák-magyar csapatok, amint saját sebesülteiknek segítségére tudtak sietni az alatt a hosszú idő alatt, amely az aknarobbanás és az olasz tüzéségi tűz megkezdése között eltelt, emberieségből olasz sebesülteken is segíthettek volna. A hadseregparancsnok ur önagyméltósága indokoltnak tartja, hogy tüzelés kért, beszüntetésébe ne egyezzen bele. Albriaci vezérőrnagy, vezérkari főnök.

Délkeleti harcstér:

Albániában nincs újság. Hőfő tábornagy, a vezérkari főnök helyettese.

Véresen összeomlott egységes francia-angol támadás.

— Előrehalad támadásunk Nagyszabedűnél. —

Berlin, szeptember 26. (Hivatalos.)
A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati harcstér:

Rapprecht bajor tanörökös vezértábornagy arcvonal:

A Somme és az Ancre között tegnap a szövetségesek egységes támadásba fogott és délben bevezetett harc változatlan dühvel tombolt éjjel is, Ancre és Eacourt-Labaye között az ellenség rohama tüzünkben fennakadt, vagy pedig vonalaink előtt véresen összeomlott. Azon sikereket, melyeket az ellenség Eacourt-Labayetól keletre és Gudecourt—Bouchavesnes vonalban fekvő falvak elfoglalásával elért, el kell ismerni. Mindenekelőtt azonban hősiességű csapatainkról kell megemlékezni, amelyek itt vállvetve küzdtek angol-francia főerőkkel és egész világ hadiipara által hosszú hónapok

munkájával tömegesen alkalmazott barci eszközökkel szembeszállottak, Bucharesnesnél tovább délre a Sommeig a franciák gyakran megismételt előretörése a legsúlyosabb áldozatok között meghiusult.

Keleti harter:

Lipót bajor herceg vezértábornagy hadcsoportja:

Manajovnál nagy ellenséges erőknek többszörös rohama teljesen és a legvéresebb veszteségek között kudarcot vallott. Borgunynál (Czevótól nyugatra) egy repülő kemény küzdelem után lelőtt egy orosz óriás repülőgépet. Ugyanezen a vidéken légiharcban egy orosz egyfedelű is elpusztult.

Károly főherceg lovassági tábornok arcvonala:

A Ludova szakaszon újra heves ellenséges támadásokat, tovább délre pedig részleges előretöréseket visszavertünk.

Erdélyi harter:

A nagyszabású szakaszon oszlopaink támadása előreléte. A Szurdok-Vulkán szoros nyeregvonala mindkét oldalán román erők elfoglalták a határhegyeket. Maguknak a szorosokuk őrségei minden támadást visszavertek. Ma éjjel azonban parancsra hátrább vonultak.

Balkán hadszíntér:

Mackensen vezértábornagy hadcsoportja:

Az arcvonalon nincs különös esemény. Egy léghajónk és repülőink újra megtámadták Bukarestet.

Macedóniai hadszíntér:

Szeptember 24-én Prespa tótól keletre és Florina mindkét oldalán a bolgár csapatokra nézve kisebb kedvező ütközetek folytak le. Helyenként élénk tűzérési harc. Ludendorf, első főszállásmester. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Elemezési botrány

az orosz hadseregben.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Stockholm. Az orosz hadsereg élelmezési kongresszusa súlyos botrányal végződött. Glinka, a földművelésügyi miniszter képviselője, bejelentette, hogy a százmillió pud gabona, amelyet a hadsereg kiküldöttei követeltek, az egész országban nem hajszolható föl. A népnek tönkre kellene mennie, ha ezt a gabonát megegyeztetik most tőle. Glinka szemére vetette a hadvezetőségnek, hogy rekvizíciós jogát durva spekulációra használja fel. Az átvett gabona jó negyven százalékából sohasem lesz katonakenyér. Legutóbb ez a többlet a bankok raktárába vándorolt, hogy az ár megnövekedése után a katonai szállítások védelmére alatta újra megjelenjen a piacon. Glinka beszédje iszonyú konsternációt keltett. Bobrinszky gróf földművelésügyi miniszter sietve elhagyta a gyűléstermet. A hadvezetőség kiküldöttei kijelentették, hogy nem tárgyalnak tovább Glinkával együtt.

A vezérkar jelentést tett az esetről a cárnak és keresztülvitte, hogy Glinkát mozdítsák el állásából. Ennek súlyos következményei lesznek a hadsereg ellátása terén. A helyzet ma a következő: Az új gabonát nem lehet elosztani, mert a hadsereg szükségletét még nem állapították meg. Glinka távozása óta nincs

olyan embere a hadvezetőségnek, aki a kérdéssel teljesen tisztában volna. A helyzet tisztázása céljából Stürmer minisztertanácsot hívott össze, majd Bobrinszkyval együtt Suwajew hadügyminiszterhez utazott a főhadiszállásra. Stürmer a tanácskozások révén állítólag arra a meggyőződésre jutott, hogy a hadseregnek és a polgári lakosságnak kielégítő ellátása kizárt dolog.

Elelem és választójog.

(A képviselőház ülése.)

Törvénnyel módosított.

Az országgyűlés képviselőháza ma ülés tartott. A parlamentben az ülés megnyitására csak alig husz képviselő volt az ülés teremben. Az ülést tizenegy órakor nyitotta meg Beöthy Pál elnök. Elsőnek szép szavakban elmentálta Rakovszky Bélát, azután bejelentette, hogy a főrendiház elfogadta a képviselőházban letárgyalt adójavaslatokat. Ezek után a Ház áttért a napirend tárgyalására: a kormányzatnak a kivételes hatalom igénybevételéről szóló jelentésére.

Illés József előadó behatóan ismertette a jelentést. Az ellenség a kiéheztetési taktikával a harcban álló nemzetek megsemmisítését célozza — mondotta. — Ez ugyan vértelen harc, azonban minden gazdasági év nagy győzelmet jelent számunkra. A kormány jelentés legfontosabb része a közéletre vonatkozik. Legerősebb fegyverünk a gazdasági küzdelemben a szervezkedés. Megszervezni csupán a gazdasági élet meglévő erőit lehet. A termés felhasználására vonatkozó intézkedéseket az elmúlt tavasz igazolta. Az ellátásra kiadott rendelkezések mind beváltak, a nagy kérdések megoldásánál eleinte a német példát követtük, de beláttuk, hogy két évi kísérletezés után, át kell térni a centralizációra. Legfőbb figyelmet arra irányítottuk, hogy a hadsereg szükségleteit kell elsősorban ellátni. A bíráló ma még csupa ismeretlen tényezővel áll szemben, de annyit elmondhatunk, hogy ha gazdasági életünk kibirta a háború nyomását eddig is, akkor rendíthetetlen bizalommal és nyugalommal nézhetünk a jövő elé. Ugyanolyan bizalommal, mint amilyenel hősiessé küzdő katonáink iránt viseltünk. (Élénk helyeslés jobbról.)

Csermák Ernő azt mondja, hogy míg az entente megszervezte ellenünk a gazdasági harcot, addig mi nem készültünk fel kellően és a megtett intézkedéseket is rosszul hajtották végre. Az állam nem támogatta eléggé a városoknak a drágaság leküzdésére indított akcióját. Hibáztatja, hogy a kiadott rendeletek homályosak és félremagyarázhatók. Az árdragulási központok az okai. Nem lát seholy sem garanciát arra, hogy a frontról hazatérők az államhatalom gyakorlásának részesei legyenek. Mai választójogunk torzszülött, mert éppen azokat rekesztjük ki az alkotmányból, akik a hartereken a jogrendért véreznek. A kormány abszolutizmussal akar tovább is kormányozni és ennek megállítására az általános választójogot kell megteremtetni. Az állam gondoskodó kezét mindenképp éreznie kellene mindazoknak, akik hozzátartozói odakint küzdenek. A nép a vért áldozza, tehát a közéletből sem lehet őt kizárni. A jelentést nem fogadja el.

Gratz Gusztáv azt fejtegeti, hogy ellenfeleinknek kiéheztetésünkre törekvő politikája nem bírhat rá bennünket arra, hogy a háborút egyetlen nappal is hamarabb fejezzük be gazdasági kényszerből. Kétségtelen, hogy az élelmiszerkészletekben hiány mutatkozik s a készletek csökkenésének számos oka közül a legsúlyosabb a termelés sok nehézsége. Állami beavatkozást követel a termelés fokozására, a termelt

áru rendes elosztására és az árfelhajtás megállítására. A maximális Németországban sem volt be minden téren és a baj megszüntetésére az igazságos árueosztást és a megfelelő árszabályozást kell létesíteni. A legszigorúbban kell végrehajtani a rekvirálást, de nemcsak a gabonát, hanem minden szükséges élelmiszert is rekvirálni kell. Olyan szakavatott felügyelet kell, amely a fogyasztó érdekeit mindenkor figyelembe veszi. Tévedés azt hinni, mintha a bajok egyedüli okozói a központok lennének, mert ezek nélkül az árak még magasabbra szöktek volna fel. Az iparnak, de a központoknak is legnagyobb érdeke, hogy minden közszükségleti cikket rekviráljanak.

Jaczkó Pál úgy akar a fogyasztó közönség súlyos helyzetét könnyíteni, hogy a közönség együttműködését kéri a hatóságokkal. Ha a közönség hallgat és a visszaéléseket kis pénzbüntetésekkel sújtják, akkor a bajok soha sem fognak megszűnni. A bajok eredete ott van, hogy a rendeleteket nem hajtják pontosan végre és, hogy a büntetések minimálisak. Ma a fogyasztók és a termelők egymás érdekei ellen dolgoznak. Az elnök az ülést délután négy óráig felfüggeszti.

Délután négy órakor Szász Károly elnök nyitotta meg újból az ülést. Jaczkó Pál folytatta a beszédét, melyben esetelte a fogyasztók keserveit és szóvá teszi az áruhiányt, az árdragítást és a magánosok áru felraktározását. Hibáztatja a központok alakítását, annak előre történt bejelentését. Többnyire az történt ugyanis, hogy a központok megalakításának előre való bejelentésére hazafiatlan üzerek összevásárolták az illető készleteket és azokat elrejtették. A legtöbb árut maximális áron felül vásárolják össze és azokat aztán kiszállítják Ausztriába. Kijelenti, hogy az áruk maximálása a rekvirálás nélkül teljesen értelmetlen. Végül kijelenti azt is, hogy a kormány iránt bizalmatlan és a jelentést nem fogadja el.

Pejacsovic Márk horvát nyelven kezdi és magyarul folytatja beszédét. A horvát képviselők nevében kijelenti, hogy a miniszterelnöki jelentést, amennyiben az a horvátországi részeket érinti, tudomásul veszi, még pedig ama meggyőződésből, hogy az intézkedéseket csak akkor vették igénybe, amennyiben azokat a mai nehéz viszonyok szükségessé tették és amennyiben az állam érdeke azokat megkövetelte. Abban a reményben, hogy a miniszterelnök a horvátok jogait továbbra is tiszteletben fogja tartani és a horvát nép igényeit figyelemmel fogja kísérni, teljes bizalmának ad kifejezést a kormány iránt. (Élénk helyeslés a jobboldalon.)

Ezután Huszár Károly szólalt fel. A hadirokkantak, árva és özvegyek ellátásáról szóló törvény revízióját sürgeti. Rámutat arra, hogy Ausztriában a törvények jobb és méltányosabb eljárást tanúsítanak irántuk, mint nálunk. Követeli, hogy az anya és gyermek védelmére fordítson a kormány több gondot, majd rátér az élelmezési kérdésre. Hibáztatja, hogy a nagybankok élelmiszer üzletekkel foglalkoznak és a készletek felhalmozásával csak előmozdítják az árdragítást. Követeli minden jogtalan közvetítő kereskedelemtől mellőzést. Javaslattal nyújt be az ipari cikkekhez szükséges nyers termékek ármaximálására. Egy másik javaslatot pedig a választójogi törvények megváltoztatása érdekében nyújt be, olyan értelemben kívánja ennek a törvénynek megváltoztatását, hogy a minden fronton küzdő állampolgár a legközelebbi általános választásokon már választási joggal bírjon. A kormány iránt bejelentett bizalmatlanságát és a jelentést nem fogadja el.

Kovácsy Kálmán hosszasan bírálja a kormányzat az élelmiszer ellátás kérdésében tett intézkedéseit és kijelenti, hogy a kormány jelentését nem veszi tudomásul. Ezután a vitát megszakították.

A Ház legközelebbi ülése holnap lesz. Napirendjén szerepel a miniszterelnöki jelentés tárgyalásának folytatása, valamint az interpellációk, melyekre öt órakor fog rátérni a Ház. Az ülés nyolc órakor ért véget.

Nagy Vince interpellációt jegyzett be a holnapi ülésre több katonai kérdésben.

Négy száz tisztjuket röpítették a levegőbe az oláh katonák.

— Távirati tudósítás. —

Stockholm. Bukarestből jelentik: A háboru rettentő rendkívüliségei közepette is óriási szenzációként hat az a háboruellenes merénylet, amelyet oláh katonák követtek el, egy olyan vonat ellen, amely több száz tisztet volt a frontra szállítandó. A véres borzalmasságu attentátum súlyos vád a Bratianu kormány és cinkostársai ellen, akik Romániát akarata ellenére

vitték bele a katasztrófális pusztulásba és megerősítik azt az értesülést, hogy valósággal kétségbeesve fogadta Románia közvéleménye annak a gaz árulásnak hírére, melyet a cotroceni palotában megtartott koronatanácsban a tehetetlen király hozzájárulásával hadüzenet formájában nem az ellenségre, hanem magára az oláh népre sújtott le legjobban.

Mint a bukaresti táviratok elmondják, egyik Dunamenti városban a katonák háboruellenes ószerekszüvet szöttek, amelynek egy borzalmas merénylettel adták kifejezést. Több száz tiszt szállított fel a kis oláh város vasúti állomásán, hogy az erdélyi frontra utazzék. A tizszufolt vonatot már teljesen indulásra készen állott, de még nem adták meg a jelt az indulásra. Egyszerre leirbatatlan erejű robbanás hallatszott, a másik pillanatban azonban már csak felismerhetetlen emberromok, vonagló emberi tagok fedték a pályaudvart és a síneket. A vonatot bombával a levegőbe röpítették. Körülbelül negyven tiszt kuszult eszel a vonatnál a frontra, de csak heten menekültek meg teljesen sértetlenül. Még az első vagonokat a robbanás teljesen szétvetette és szilánkokra lépte, addig a vonat többi része előbb a magasba emelkedett és azután a vasúti töltésről a mélységbe zuhant. A vizsgálat annyit állapított meg, hogy az a bomba, amely a robbanást okozta, Romániában készült.

Nem viszi a muszka az oláh sebesülteket.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A minden oroszok kancsukája két osztendő óta millió tömegekben veri a legrettenetesebb vágóhidra az orosz steppek embercsordáit. Az Ural mellől, a Volga, meg a Don síkjáról jön, jön a száználmas emberáradat, puskával a vállon, halálos rettegéssel a szívében, *oh, Kristus voskress!*... Lermontoi színekkel kellene megfesteni a történetet, amelynek színhelye az aradi vasúti állomás volt a szereplői néhány orosz fogoly.

Sebesült oláh foglyokat rakott ki az aradi vasúti pályaudvaron az egyik erdélyrészi vonat. Egészségügyi katonák hordták ki őket a vasúti kocsiokból. Sok volt az oláh, kevés a szanitéc s a pályaudvar parancsnokság segítségével rendelte az ott dolgozó muszka foglyokat. A muszka nagy részvétellel szokott lenni mindenféle sebesült iránt, aiet a segítségére és emberséges szívvvel forgolódik a sebesült körül. Most azonban egyetlen muszka sem mozdult az oláh sebesültek segítségére. Hallgatagon bámultak maguk elé, könyvel a szemükben, aminek senki sem tudta magyarázatát adni. Egy előkerült tolmács segítségével végre is megkerdezték, hogy miért nem nyulnak a sebesültekhez, ha azt parancsolják. S az erre adott válasz a csattanója ennek a parányi történetnek.

— Panye — mondották a muszka, — nem viszi rá a lelünk, hogy segítsünk ezeken. A kutyák! Ők az okai, hogy még mindig itt vagyunk az otthonunk helyett. A cár csak a hegyeken túl parancsol a katonának s ha ott segítenek is a rumunynak, mi átokkal a szívében fordulunk el tőlük. Kristus voskress...

A könycsopp történetét megrázóbban tu-

szony, ami különben az egész oláh hadseregben a lehető legrosszabb ennél az ezrednél, a fegyelemnek leg-súlyosabb megsértésére vezetett. Az oláh hadvezetőség Bukarestből egy külön bizottságot küldött ki, amely rövidesen hat embert, közöttük két altisztet büntösül jelölt meg és azokat rögtön ítélő bíróság által agyonlővette. Azóta az egész ezred megtagadta szolgálattételkor az engedelmességet.

datosan sem mondhatta volna el senki, mint ez a néhány fogoly muszka, akiknek szavában benne sirt mind az a bánat, amely még akkor is ott fog esőndesen ballagni az urali tájon, a Don, meg a Volga völgyén, amikor az emberiség már régen megszűnt nevetni.

Végül tartozunk azzal a megjegyzéssel, hogy a katonai parancsnokság nem kényszerítette a muszkákat oláh foglyot hordani...

Athelyezik a kolozsvári egyetemet Nagyváradra?

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Az oláh betérés folytán beállott háborus helyzet miatt, írja egy komoly nagyváradai lap, a hadszíntér központjába került Kolozsvár s ezáltal az ottani egyetem békés működése meg van háborgatva. A legkomolyabb formában felmerült a gondolat, hogy athelyezik a kolozsvári egyetemet s első sorban Nagyváradra esett a választás, mint amely városban meg van minden előfeltétel arra, hogy az egyetemet a háboru végéig falai közzé fogadhassa. Nagyváradon ugyanis azt vélik, a nagy katonai beszállások dacára, van elég lakás, hogy az egyetem tanári karát, a személyzetet és a hallgatókat nagyon lefogyatkozott számát el lehessen helyezni.

Eddig a kolozsvári egyetem létszáma mintegy 50 rendes tanár, 40 magántanár és 9 rendkívüli tanár, továbbá a személyzet és 2500 hallgató volt. Az utóbbiak száma most nagyon megfogyott.

Első sorban az orvosi fakultás jönne Nagyváradra. És pedig azért, mert kevés az orvos s főként az orvos képzésre kell kiválóbb sulyt helyezni. Az oktatáshoz szükséges holttest volna Nagyváradon, hisz eddig is innét vitték

az oktatáshoz szükséges holttest egy részét Kolozsvárra.

Az egyetem kiküldöttei átjöttek Nagyváradra, hogy a dolog keresztülvitelét illetőleg előzetes tájékozódást szerezzenek s az illetékes körökkel tegnap már érintkezésbe léptek.

Hogy lesz e valami az érdekes áthelyezésből, még nem lehet tudni s csak mint felmerült érdekes tervet hozzuk nyilvánosságra.

Venizelosz Krétában.

— Távirati tudósítás. —

Athén. A Reuter-ügynökség jelenti: Venizelosz Konduroiotis ellentenger-nagygyal, tengerésztestekkel és számos párthívével együtt elutazott a fővárosból és valószínűleg Krétába, onnan pedig Szalonikibe megy. A helyzet rendkívül válságos.

Genf. A lyoni Progres arról értesül, hogy Reteniensu román katonai attasé, akit Athénben letartóztattak, mert az angol-francia blokádtörésére készített terveket elárulta és akit csak Filidor román követ közbenjárására bocsátottak szabadon, hazahívták Bukarestbe, a hol a legszigorubb vizsgálatot folytatják le ellene.

Rotterdam. A Daily Mail jelenti Athénből: Dobiotis főhadnagyot, a negyedik görög hadtest királyhü tisztjét, a hetedik ezred parancsnokává nevezték ki.

Hága. Londonból jelentik: Streit volt görög külügyminiszter Konstantin király legmeghittebb tanácsadója, táviratilag tiltakozott a Timesben az ellene felhozott vádaskodások ellen. Tiltakozásában kiemeli, hogy cselekedeteit megbírálni csak királyának van joga.

Genf. Az Athénben megjelenő Embros című lap közli Stolion görög kapitány jelentését, aki Pireuszba megérkezve elbeszélte, hogy Nindrosból elindulva látta, amint egy tenger-alattjáró, egy a kikötőbe befutó angol könnyű cirkálóval elsülyesztett. A tenger-alattjáró sikeres támadása után nyomban eltűnt.

Amsterdam. Londonból jelenti a Reuter-ügynökség: Görögország az entente-csapatok dorgában Angliához intézett jogyzékéről angol hivatalos helyeken a következő értesüléseket szerezte: Angliában Görögország jogyzékét nem értékelik sokra és azt alkalmatlannak tartják a jelenlegi kínos s épen nem kielégítő viszonyok megjavításához, mely Görögország és az entente hatalmak között uralkodik. Az a felfogás uralkodik, hogy az a lépés, melyet a görög király tanácsadóinak ajánlatára tett, csupán időnyerésre való, továbbá arra, hogy az entente hatalmaknál kedvező hatás elérését célozza. Diplomáciai körökben az a vélemény, hogy Konstantin királynak és környezetének lépése teljesen eredménytelen fog maradni.

Athén. A Reuter-ügynökség jelenti: A korfui helyőrség csatlakozott a szalonikii forradalmi mozgalomhoz.

Oláh fogságból megszabadult magyar katonák.

(Az aradi lyceumkórház érdekes betegei.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Az aradi Lyceum kórházba ma ismét érdekes sebesülteket szállítottak be. Az illetők oláh fogságból szabadultak ki. Mostanig az oláhok által Petrozsényben felállított katonai kórházban feküdtek, azonban az oláh csapatoknak olyan gyorsan kellett elhagyni a Zsil-völgyöt, hogy már nem volt idejük magukkal vinni a mi sebesültjeinket. Az egyik V. Károly szakaszvezető, derék magyar ember, a ki e hó elején a Petrozsény környéki harcokban sebesült meg. Oláh fogságában tapasztalt élményeit a következőkben mondta el az Aradi Közlöny munkatársának:

— Szeptember 8-án a Lupény környékén vívott harcokban este 7 órakor sebesültem meg. Este körülkerítettek bennünket az oláhok és így bár folyton harcolva, kénytelenek voltunk magunkat megadni. Az oláh golyók a jobb-lábszár esontomat eltörték és így tehetetlenül feküdtem Lupényben. Három napig maradtam Lupényben tizedmagammal. A községet elfoglaló oláh katonák egy tolmács segítségével valahányszor kezdtek, mert előbb őrmesternek hittek és azt gondolták, hogy fontos katonai titkokat tudhatnak meg tőlem. A negyedik napon átszállítottak Petrozsényba, ahol az egyik iskolában kórházat állítottak fel. Kb. ebben a saját katonájukkal együtt a mi sebesültjeinket is ápolás alá vették. Azt azonban határozottan állíthatom, hogy az ő sebesültjeiket sokkal gondosabban kezelték, mint bennünket. Az én törött lábamat például csak két deszka közé szorították, nem úgy mint nálunk szokták, nem tették gipszbe.

E hó 14-én kezdődött meg az Petrozsényből való kivonulása, azonban akkor még nem tudták, hogy egész Petrozsényt át kell adniuk és egyelőre csak az ő sebesültjeiket vitték el, bennünket pedig otthagytak. A kórház mellett levő fűszerüzletet feigyuították, majd rabolni kezdtek. Tőlünk, sebesült katonáktól is minden érték tárgyat elraboltak. A környékbeli majorokból elhajtottak minden szarvasmarhát és szárnyas jószágot. Egyik másik ápolótól és sebesült oláh katonától megkérdeztem, hogy voltaképpen meddig szeretnének Erdélybe behatolni, amire ők azt felelték, hogy Orsován túl nem szándékoznak menni.

A másik sebesült P. Mátyás a következőket mondta munkatársunknak:

— Én folyó hó 14-én Petrozsény határában sebesültem meg és sebesültem egy paraszt házába kerültem. Amikor az oláhok oda bevonultak, az első kérdésük az volt, hogy magyarok vagyunk-e? Az egyik oláh katonatiszt azzal gyanúsított meg bennünket sebesülteket és a körülöttünk levő civileket, hogy kémek vagyunk, de a másik oláh tiszt leintette a bajtársát és azt mondta: „Láthatod, hogy ezek sebesült katonák, ne bántsd őket.” Egvébként 3 napig étlen-szomjan hagytak bennünket sebesülteket s későbbi bánásmódjuk is nagyon rossz volt. Amikor ki kellett futniuk Petrozsényből igen sok gyereket, asszonyt és az ottmaradt civilek közül számos férfit magukkal vittek Romániába.

Győzzenek le bennünket.

(Carp szavai a koronatanácson.)

— Távirati tudósítás. —

Genf. A párisi Figaró jelenti: A végzetes bukaresti koronatanácson a legutolsónak Carp Péter, az ősz államférfiu szólalt fel és a következőket mondotta:

— Ha Románia tényleg hadat üzen Ausztria-Magyarországnak, akkor ez fájdalmas lesz. Nekem három fiam megy holnap a harcterre és mégis egész szívemből azt kívánom, hogy győzzenek le bennünket. A szövetség, melyhez csatlakozunk, csak is szerencsétlenséget hozhat Romániára. Országunkat csakis abban az esetben lehet megmenteni, ha a szövetség felbomlik és ez pedig csak véres veszteségek árán lenne lehetséges.

A király ezek után kérte Carpot, hogy vonja vissza szavait, mert azokat bizonyára csak haragjában mondotta.

— Nem felség, — válaszolta Carp Péter. Hosszasan megfontoltam azt, amit mondottam. Azt mondottam, hogy országom leverését kívánom. Azonban nem ezt kellett volna mondanom, hanem azt, hogy országom megsemmisítését kívánom. A koronatanács erre véget ért. A király elbucszott a megjelentektől, Filipest a székelyek és Carpnak mindkét kezét nyújtotta.

Kopenhága. Pétervári lapok jelentik Bukarestből: Konstanzában az orosz hatóságokat beiktatták hivatalaikba.

Genf. A Petit Parisien tudósítója jelenti Bukarestből: Az a francia repülőgépraj, amely Szalonikiben szállott föl, a román fővárosba érkezett. A repülőgépek elszállottak Szófia felett

is, amelyre néhány bombát vetettek, hogy bosszút álljanak a bukaresti légi támadásokért. A szófiai védőgyepek szakadatlanul tüzeltek a francia repülőgépekre, sőt egy német Fokker-gép is fővette velük a harcot, de a repülőrajnak sikerült sörteletlenül elhagyni a bolgár területet.

A francia repülők Szalonikiből az aznapi reggeli lapokat magukkal vitték Bukaresztbe, ami óriási szenzációt keltett a román fővárosban. Elmondották, hogy Sarraill az egész Macedon fronton megkezdte az offenzíváját és jelentést tettek arról, hogy a szövetségesek hadereje igen nagy és hogy az egészségi állapotok a szaloniki-i hadseregben megjavultak.

A román király reggelit adott a francia repülők tiszteletére a főhadiszálláson, ahol megjelent Despres francia attasé is. A francia repülők Szófiában proklamációkat is szórtak le, amelyben bolgár nyelven tudatták a lakossággal, hogy Szófiát csak azért bombázzák, mert Szalonikit és Bukarestet is bombázták a németek és bolgárok.

Budapest. A sajtóhadiszállásról jelentik: Az oláh vezérkar jelentése augusztus huszonegyedikéről. A Kelomen-hegységben előrenyomulásunk tovább tart. Hetvenhárom foglyot, egy gépfegyvert szállítottunk be. Nagyszebentől keletré a visszavert ellenséget megtámadtuk, négy tisztet, háromszáz katonát elfogtunk, öt gépfegyvert zsákmányoltunk. A Zsil völgyben kisebb vállalkozások voltak. Ellenséges támadásaikat visszavertük, két gépfegyvert zsákmányoltunk. Eddig összesen negyvennyolc tisztet, hatezerháromszázharminchat közembert fogtunk el. Déli harcokkal: A Duna-parton kölesönös tüzérség. Dobrudzsában balszárnyunk előnyomul. Egy tisztet, ötvenhárom közembert elfogtunk. Augusztus huszonötödiki jelentés: Zsil-völgyben több ellenséges támadást visszautasítottunk. A többi arvonalon felderítő osztagok megütözték. Dobrudzsában egyes osztagoknak jelentéktelen harcok voltak. Egy Zeppelin az éjszaka Bukarestig eljutott, de agyunk elűzték. Utközben három bombát dobott le teljesen eredménytelenül.

IRODALOM ES MŰVESZET.

* **A színház hírel.** Az első előadás és a heti műsor. Még színházi szezon megnyitása iránt nem volt olyan nagy érdeklődés, mint az idei színi évad kezdete iránt. Az aradi társulat tagjai most érkeznek haza, esütörtök és pénteken próbák lesznek, szombaton lesz az első előadás. Az első heti műsor csupa érdekességet tartalmaz, új tagok bemutatkozásával és premiérek jegyében fog az első hét lefolyni. Az első heti műsor a következő: Szombaton, szeptember 28-án Gellért Pál karnagy bemutatkozása „Mágnás Miska” operette. A bérlet. Vasárnap délután fél 4 órakor mérsékelt helyárakkal Blidár Vali felléptével: „Tatárjárás” operette; este 8 órakor rendes helyárakkal „Legénybucsu” operette B. bérlet. Hétfőn, október 2-án Bárházy Teréz és Kieffer Liza felléptével: „Nagymama” operette C. bérlet. Kedden, október 3-án Róna Desső fellépte „Kornevillei harangok” operette A. bérlet.

* **Az élő osomag.** (Talarso detektív sorozat II. az Urániában.) A tegnapi bemutató a meglepetés varázsával hatott a nézőkre. Nemcsak a témának meglepetésszerű szépsége, hanem a kiváló művészet, a mellyel a sorozat a második képe ki van állítva, a közönség figyelmét lebilincselte. Nem tudnánk elmondani, hogy melyek azok a részletek, a melyek legjobban fogták meg a közönség figyelmét, de bizonyos az, hogy a mikor Talarst úgy teszik próbára, hogy élő embert tesznek egy csomagba és a híres gondolatolvasó egykettőre eltalálja és a csodálkozásnak egyhangú moráját hallottuk a nézőtérén. Ez a film a sorozatok ritkaságai közé tartozik, mely a filmgyártás minden előnyeit egyesítik és a mely a maga egységes voltával nem annyira a szenzáció hajhászat mint inkább a tudományos lélektani témák népszerűsítésével foglalkozik és éppen ezért volt a siker teljes és osztatlan. — **Franceska Bertini,** akit a közönség már rég kegyeibe fogadott, és a ki az „Odette” óta kimondottan az aradi közönség kedvence, legközelebb a „Kaméliás hölgy”, Dumas világhírű mesterművében lép fel az Urániában. 5

* **Az Aradi Tükör legújabb száma.** Az Aradi Tükör legújabb száma, amely két számot foglal magában, holnap szerdán jelenik meg 32 oldal terjedelemben. Románia népének rabszolgá sorsáról írott tanulmány vezet be az Aradi Tükör legújabb számát, majd egy hosszabb cikk foglalkozik azzal a kérdéssel, hogy az erdélyi menekülteket miként fogadták Aradon. Színes tollal megírt méltatást olvashatunk a Vöröskereszt három vezető hölgyéről: Vársárhelyi Jankáról, Hász Erzsébetről és báró Neuman Alfrédnééről, akinek portréit is hozza a lap Balla Frigyes invenciózus megrajzolásában. Több érdekes riport és elmékedő-cikk teszi változatossá az Aradi Tükör holnap megjelenő kettős számát, amelynek ára, nagy terjedelmére való tekintettel, 40 fillér.

* **Szenzációs amerikai dráma az Apollóban.** Aki figyelemmel kíséri a fővárosi mozgóképszínházak repertoárjait, tud arról, hogy az elmúlt hét szenzációja egy amerikai film volt, amelynek „A préda” a címe. Newyork felhőkarcoló palotái között játszódik le ez a dráma, amely izgalmas részleteivel s frappáns fordulataival bátran felveheti a versenyt a legkiválóbb detektívdrámával is. A nagyszabású amerikai film szinte magával ragadta a főváros mozibáráj publikumát s a sajtó nagy elragadtatással írt a méreteivel is kimagasló képről. Különös áldozathozatalnak kell tekinteni az Apolló direktórájától, hogy ezt a költséges sláger is megszerezte publikuma számára. Jóformán nincs egyetlen jelentős műsorszám sem az előkelőbb fővárosi moziknak, amelyet az Apolló ne mutatna be. 3

* **Henny Porten,** a legbájosabb mozdíva pénteken mutatkozik be legújabb szerepében az Apollóban.

Bratianu a megcsalt csaló.

(Radeff bolgár követ az árulás hiteles történetét mondja el.)

— Távirati tudósítás. —

Stein Lajos, a berlini egyetem filozófia-professzora, aki különben magyar ember, rendkívül érdekes beszélgetést folytatott a Busche német nagykövet társaságában Berlinbe érkező bolgár diplomatával, Radeffel.

A bolgár követ annyival is szivesebben állott a professzor rendelkezésére, mert néhány évvel ezelőtt még tanítványa volt. Radeff ugyanis ma mindössze 38 éves. Ifju korával megeafolja azokat az ósdi felfogásokat, melyek szerint diplomataszékbe csak előregedett magánasokat lehet ültetni.

A professzornak azt a kérését, hogy a hadüzenetet megelőző diplomáciai dolgait mesélje el, a bolgár ügyvivő készséggel teljesítette:

Midőn a múlt évi nagy német győzelmek híre Bukarestbe érkezett, Bratianu félelem fogta el s ententebarát politikája habozó lett. Először a semlegesség alapjára állott, de közben tárgyalt Oroszországgal, hogy az entente irányába kedvező semlegességeért milyen jutalmat várhat. Ellenérték gyanánt mindenekelőtt Erdélyt követelte Oroszországtól. Oroszország bele is egyezett volna, de Franciaország és Anglia ezt az egyezséget nem garantálta. Nyíltan kimondták, hogy Románia ezt a garanciát csak akkor kapja meg, ha aktív részt vesz a háboruban az entente oldalán. Erre egyidőre megszakadtak a tárgyalások.

De később, midőn az oroszok 1915-ben a Kárpátokba benyomultak, Bratianu felvette ismét Oroszországgal a tárgyalás fonálát, de most már nem a jóakaratu semlegesség talaján, hanem egy, a négyes szövetséggel való esetleges együttműködés alapján. Bratianu most már nemcsak Erdélyt, hanem az egész Bánátot, Bukovinát Csernoviocal együtt követelte. Az oroszok azonban nem akarták Csernovieról lemondani, a szerbek pedig nem voltak hajlandók a Bánátot átengedni. Rövid ideig tartó szélesend után a tárgyalások továbbfolytak, mert Oláhország megakartta várni, a míg az oroszok Magyarországra benyomulnak s ismét oly olcsó babérokhoz juthat, mint az 1913-iki bulgáriai katonai séta alkalmával. Ebben Bratianu már ekkor elhatározta magát a háborúra. Csak az időpont volt még kétséges. Az időpontra nézve irányadó Bulgária magatartása volt, mert Oláhország semmiestre sem akart két fronton háborút viselni. Ezért Bratianu ismét két feltételt szabott. Először az oroszoknak át kell lépniük a Kárpátokat, másodszor a bolgárokat szívja fel magába az entente, hogy ők Konstantinápolyt elfoglalván, a tengeri összeköttetés az entente hatalmak és Oláhország között a Dardanellák közvetítésével megszakítást ne szenvedjen.

Gorlice után azonban nemcsak Oláhországot, hanem a négyesszövetséget is elhagyta a bátorság. Az entente már nem kívánt egyebet Oláhországtól, minthogy a középhatalmaknak Törökországba irányuló muniációsállítást akadályozza meg. Bratianu ekkor is megmaradt elvi elhatározása mellett, hogy beavatkozik az entente oldalán a háborúba, de bevárja a katonai helyzet javulását, midőn ez a beavatkozás Romániára nézve veszélytelené lesz. A látzólagos diplomáciai szélesend ellenére nagystilű katonai előkészületek történtek. Napirenden voltak a legnagyobb szabású csapateltolások. Bulgáriának a hadsintéren való megjelenésekor aztán az entente azzal a követeléssel lépett fel, hogy Oláhország keresse az érintkezést

Venizelosszal, s a két ország egyszerre mobilizáljon, s ekkor megkapja a kívánt jutalmat. De Bratianu ismét habozni kezdett, mert pokolian félt a bolgár hadseregtől. Most azt a kívánságot állította fel, hogy Sarrail és hadserege maradjanak Szalonikiban „Románia védelmére.” Briand a francia fővezetőséggel csakugyan Oláhországra való tekintettel határozta el, hogy a Szaloniki kalandot tovább is felszinen fogják tartani, még Anglia ellenkezése ellenére is.

Bratianu mostani feltételei az entente szemben a következők voltak: Először az entente kényszerítse Görögországot a velük való együttműködésre. Másodszor, ha Görögország erre nem kényszeríthető, Sarrail hadseregét legalább 400.000 emberre emeljék fel. Harmadszor az oroszok a Kárpátoknak egy széles frontját vegyék birtokukba és legalább Lemberget és Kovelt foglalják el, mielőtt Oláhország beavatkozik a háborúba. Negyedszer az oroszok legalább 200.000 embert küldjenek Dobrudzsába. Ötödször az entente hatalmak kötelezzék magukat, hogy beállítsák a Vladivosztojk—Archangelsk—Reni közlekedési vonalat, hogy a muniáció angol ellenőrzés mellett Oláhországba érhesse.

Az angol ellenőrzést azért követelték, mert az orosz hatóságokhoz semmi bizalmuk nem volt.

Midőn az oroszok nehézségeket támasztottak, Franciaország Oroszországot és Szerbiát is engedékenységre kényszerítette, úgy, hogy az oroszok Csernovieról, a szerbek a Bánátról mondtak le Oláhország javára.

Brusszilov offenzívája azonban nagy csalódást keltett Bratianuban. Görögország semleges és Sarrail mozdulatlan maradt. Bratianunak az a kívánsága, hogy a szaloniki-i hadsereget 400.000 főre emeljék, teljesítetlen maradt. A végzetes nap előtti estén Briand a legkomolyabban megtenvegette Bratianut, hogy Sarrailt Szalonikiból egész seregével visszahuzza és magára hagyja Oláhországot, vagy még inkább a bolgárok kénye-kedvére bizza. Ugyanekkor Oroszország kategorice kijelentette, hogy az oroszok Románia megkérdezése nélkül is ki fogják kényszeríteni az áramonelt, hogy a Kárpátokhoz férjenek. E kettős fenyegetés következtében Bratianu egészen megrémült. Lemondott a Lemberg-kovelt követelményről. Kinyilatkoztatta, hogy az oroszok 200.000 ember helyett csak négy divíziót küldjenek Oláhországba. S végül elállott attól a követelésétől is, hogy a Sarrail-féle hadsereg 400.000 főre emeltessék. Az egyetlen, amit most kívánt, az volt, hogy Sarrail offenzívába lépjen Bulgária ellen, hogy így Dobrudzsában az oláh hadsereg háta védve legyen. De a bolgár-német ellenoffenzíva megmutatta, hogy Bratianunak a Sarrail-hadsereg erősségében is csalódnia kellett. Most végkép elvesztette a fejét. Az orosz és francia kettős nyomás óráról-órára erősödött. Bratianu komolyan félt, hogy a bolgárok bevonulnak Szalonikiba s így a csaló Bratianuból megcsalt csaló lesz. A közbelépés idejét sem tudta keresztülvinni, sőt az utolsó pillanatban az ő nyakán huzták össze azt a hurkot, amelyet ő maga helyezett oda. Bratianu beleesett abba a verembe, amelyet másoknak ásott. Mi tisztában voltunk az ő hajlandóságával, de nem voltunk tisztában a közbelépés időpontjával és pedig azért nem, mert ezt az időpontot maga Bratianu sem tudta előre. Az elhatározás éjszakáján revolverrel kényszerítették ki tőle.

Négy porosz tiszt . . .

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A titokzatos véletlenek különös, érthetetlen egybekapcsolódása, a velünk és szomszunkkal rendelkező misztikus erők és hatalmak — szinte — kategorikusan játékos kedve festi alá a történetet, amely a háború kiváltotta sok véres köny és tragédia közepette is, meghatódott érdeklődésre tarthat számot s amelyet egy ma Aradon járt marosvásárhelyi előkelő ur-ember mondott el az Aradi Közlöny munkatársának.

Az Erdélyben küzdő német csapatok négy fiatal tisztje került nemrégiben Marosvásárhelyre, ahol a városi hatóság az egyik legelőkelőbb uri családnál szállásolta el őket.

A fiatal tisztok csakhamar otthonosak lettek az uri családnál, mind intimebb és közvetlenebb lett közöttük az érintkezés, amelynek kapcsán meleg, poétikus szerelem szövődött a család egyik leány tagja és az egyik fiatal német tiszt között.

Boldog tervezgetésekkel teli, aranyos napok teltek el, amelyeknek azonban mikamar véget vetett a katonai parancs, amely mind a négy tisztet a határt védő frontra rendelte.

Hosszu hetek teltek el s a négy fiatal tisztről semmi hír sem érkezett többé Marosvásárhelyre. Elnyelte, magába temette őket a véres viaskodás. Jöttek a petrosényi véres napok, a határmenti győzelmes ütközetek, jött nyomukban az általános diadal-öröm, amelybe keservesen vegyült egy marosvásárhelyi szerető leány-szív fájdalmas borongása...

Az elmúlt vasárnap az uri család egy Marosvásárhelyhez közel fekvő faluba ment ki unitárius istentiszteletre, amelynek keretében a predikáló lelkész a hívek figyelmét arra hívta föl, hogy jelenjenek meg ma a végtisztesség adáson, amellyel a kis falusi temetőbe kísérik négy hősi halált halt német tisztet. Hintsenek virágot a hősök koporsójára, sírjára, annak a megbeosulésul, hogy a magyar föld védelmébe hullottak el.

Az istentiszteleten megjelentek valamennyien — közöttük a marosvásárhelyi uri család is, — elmentek a temetésre, ahol megdöbbentő felfedezésnek lettek a meghatódott tanúi. A marosvásárhelyi uri család ugyanis a nyitott síroknál tudta meg, hogy az elhantolásra váró koporsók az ő náluk elszállított négy fiatal porosz tiszt véres holttesteit tartalmazták.

A marosvásárhelyi uri-leány s a német tiszt között szőtt poétikus szerelmi regényt örökre magába temette a kis, marosmenti falu hervadó sirkertje és meghatódott részvétellel beszélt most róla egész Marosvásárhely.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ Megakarták vesztegetni a rendőrőrmestert. Az aradi királyi törvényszék ötös tanácsa ma gyorsított eljárással egy megvesztegetési ügyet tárgyalt, Bittó József táblabíró elnöklete alatt. Kilián Adámné és Kovács Józsefné voltak a vádlottak, akik pár héttel ezelőtt június 7-ikén Bőszörményi András aradi rendőrőrmestert megakarták vesztegetni. Bőszörményi egy hivatalos ügyben kiment a két asszony lakására és ekkor az egyik asszony a másik felbujtására két koronát adott a rendőrőrmesternek azzal, hogy vegyen magának palinkát és igyék. Bőszörményi azonban a dolgot feljelentette és a törvényszék Wiedorn Adolf nagyszabeni főügyész-helyettes vádbeszédje után a megvádolt asszonyokat egyenkint 7—7 napi elzárásra és 20—20 korona mellékbüntetésre ítélte.

„Boris trónörökös tisz Berlinben.”

(Entente lapok bolondgombái.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Lugano. A nagy offenzíva kezdete óta és a nyolc napra számított, de másfél év alatt végrehajtott, görzi csata óta az olasz lapok ismét deliriumban vannak. Aki nem tudja, hogy az olasz nép, amely intelligens ugyan, de abszolúte önállótlan gondolkodású, el sem képzelheti, mit képesek vele a lapjai elhitetni.

Minthogy Tutrakán és Szilisztria eleste után valami győzelmi hirre volt már szükség, Mayer és Friedländer urak, a hivatalos „Agenzia Stefani” tulajdonosai Pétervárról azt táviratoztatták maguknak, hogy a bolgárok kiűritették Várnát. Minden lap átvette a hirt, sőt a „Tribuna”, a kormány lapja, vezércikket is írt róla, mondván, hogy az oláhok hatvan kilométernyire kerültek Mackensen háta. Csak a Corriere de la Sera volt óvatos és kérdőjelet tett a hír mellé és egy szóval sem kommentálta.

Azonban ez a lap is azt írta az oláh offenzíváról, hogy „az oláhok mesteri mozdulatai olyan sikereket szültek nekik, amelyek teljesen azokra az olasz sikerekre emlékeztetnek, amelyeket mi értünk el, amikor átletük az osztrák határt”, ami teljesen igaz is, mert az olaszok is egy távollevő ellenség felett győzött, aki az országszéleket kiűritette.

De ezek csekélységek. A „Giornale d'Italia” egy hosszú, tudományos színezetű vezércikkében azt fejtegeti, hogy az osztrákok az utóbbi 3 hónapban 900.000 embert vesztek. „Mondjuk, hogy kereken egy milliót” írja a nagystílű cikkíró és megjegyzi: „Ezek a számok csodálatosaknak fognak tűnni, de lehet egy pár ezerrel több, vagy kevesebb, a tényeknek mégis megfelelnek”. Így szincerizál, miután két sorral feljebb 6 maga 100.000-rel kekkítette ki felfelé.

Egy másik lap kiszámította, hogy az osztrák-magyar monarchiának a keleti fronton már csak 60 zászlóaljja van. Gondoljunk csak arra, hogy hatvan zászlóalj mindössze csak két hadtest és ellenségeink azt mondják, hogy a monarchia a főerejét a keleti hadszíntéren tartja az oroszok és az oláhok ellen. Azonban az ilyen örütségeket egyik lap átveszi a másiktól és stratégiai cikkei ilyen alapon eszközlik a maguk számításait. Ide tartozik az is, hogy szerintük Mackensen a dobudzsában 80.000 németet és bolgárt vezet, de legfeljebb csak 120.000 embere van neki.

Most valamennyi olasz újságstratégia Hindenburg haditerveit dolgozza ki. Ha a nagy hadvezér azt akarja tudni, hogy 6 mit akar, hogy mit kell akarnia és mit kell cselekednie Németország érdekében, akkor csak el kell olvasnia az olasz lapokat. Ezzel foglalkoznak még a komolyabb katonai szakírók is, mint például Barone ezredes a Giornale d'Itáliában. Ez az író sem gondol arra egy pillanatig sem, hogy csak akkor lennének ezek Hindenburg tervei, ha a marschall Barone lenne. Az entente amatőr Hindenburgjai már egymással vitáznak is az újságokban és egyik a másik tervéből a legkülönbözőbb következtetést vonja le. Így például Repington ezredes a Timesben azt mondta, hogy Hindenburg legközelebb Romániát le fogja törni és sajnos az ententének ezt télenül kell néznie, mert Románia megmentésére kiküldendő ekspedíció ép olyan elkészt és hiábavaló erőpazarlás lenne, mint amilyenek a szerb ekspedíció bizonyult. Ez ellen a leghatározottabban tiltakozik a Corriere della Sera Hindenburgja és azt mondja, hogy

az egész tervezés hamis, Romániát meg kell segíteni, mert a Balkánon kell megtörténni a döntésnek, bármibe kerüljön is.

Egy angol író, akit Naves Alfrédnek hívnak, az angol lapokban szenzációs katonai közléseket tett s azt írja, hogy volt a hajógyárakban és látta a „Warspite” hadihajót, amelynek ott javították ki a hibáit. Ott elmondták az írónak, hogy a Warspite-t nem a német hadihajók rongálták meg Skagerraknál, hanem a dolog úgy történt, hogy a Warriort sok német gránát érte, az süllyedőben volt és mikor ezt látta a Warspite, akkor eléje gőzölt és beállott épen a lövés irányába, hogy megmentse a társát. De még egy rendkívül szenzációs dolgot udott meg ez az ur. A németek elfogtak egy angol repülőt a gépjével együtt és arra kényszerítették, hogy vigyen magával megfigyelőül egy német tisztet, repüljön el vele az angol vonalakra és mutasson meg neki mindent, ami tudnivaló van. Az angol előbb megtagadta, majd beleegyezett. Azonban mit tett? Alig értek fel a magasabb régiókba, oly gyorsan járatta körbe gépét, hogy az oldalon ülő német tiszt a repülés ereje következtében kiesett a gépből. Az elbeszélő elfelejtette hozzátenni, hogy az óriási kezdetleges sebesség következtében a német tiszt még most is a föld körül röpköd. És ezeket a dolgokat Naves ur feltárlhatja a maga publikumának. Lehet, hogy a maga olvasóit fel akarta ültetni és humorizált, az azonban bizonyos, hogy az összes olasz lapok a legkomolyabb kommentárokkal kísérték az angol író eseteit.

Nem kevésbé érdekes, ellenségeink politikai hírei sem. Így például a római Tribuna azt írta, hogy Ferdinánd bolgár cár azért utazott a német császárhoz, mert ez kételkedett a bolgárok hűségében és hogy meggyőzze a császárt a hűségéről, elvitte Boris trónörökösöt és ott hagyta Berlinben tuszul.

A Popolo d'Italia a következőket írja: Csak az osztrák-magyar monarchia jövője kérdéses, mert a német birodalomé önmagától megoldódik. Ebben az országban úgy gyűlölik egymást a német törzsek és népek, hogy csak fegyveres erővel lehet összetartani őket. Ha megbukik a porosz katonai uralom, akkor szétesik a német birodalom. Így például a badeni ezredeket kivétel nélkül porosz tisztek kommandírozzák, mert ha badeni tiszteik lennének, akkor rögtön a poroszok ellen fordulnának. És ezt ez a nevezetes újság egy vezércikkében írta meg.

Interpellációk. Budapestről táviratozza tudósítónk: A holnapi interpellációs napra eddig négy interpellációt jegyezték be. Polónyi Géza a főváros műszerüzem visszaéléseiről, Eszterházy Mária gróf a hadimunkák ügyében, Barabás Béla dr. az ötven éves népfelkelők elbocsájtása érdekében és Sümegi Vilmos az erdélyi menekülők gyermekeinek iskoláztatásáról fognak interpellálni.

Pénteken az országgyűlés közös ülést tart. Budapestről táviratozza tudósítónk: A képviselőház ülésének végén az elnök betérjesztette a miniszterelnök átiratát, mely szerint a Ház koronaőr választására az országgyűlés mindkét házának, a képviselő-

házának és a főrendiháznak közös ülésére a Háznak határnapot kell kitűznie. Az elnök péntek délelőtt tizenkét óráját javasolja a közös ülés időpontjának és helyéül a parlament kupola termét indítványozza. A Ház a javaslatot elfogadta.

Kinevezés. A király Bauer Gyula dr., a 2. népfelkelő parancsnokság nyilvántartásában álló népfelkelésre kötelezett orvost, a 2. honvéd pótzászlóaljhoz való beosztás mellett népfelkelő segédorvossá nevezte ki.

Menekült főügyész helyettes szereplése az aradi törvény-széken.

Tömör János és a házmesterné pere.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Az aradi királyi törvényszék büntető tanácsa előtt ma egy ismert aradi bankigazgató, háztulajdonos állott megvádolva. A vádolt Tömör János volt, aki ellen volt házmesternője zsarolás miatt emelt panaszt. A feljelentés alapján a földbirtokos ellen megindult az eljárás és a törvényszék vádta tanácsa Tömör Jánost vád alá helyezte.

A mai főtárgyaláson, melyen Bittó József táblabíró elnökölt, az aradi ügyészség képviselőjében Wiedorn Adolf főügyész helyettes, a nagyszabani királyi ügyészség vezetője volt jelen.

A többszörös milliomos bankigazgató a vádirat szerint azzal volt vádolva, hogy Tóth Sándorné nevű házmesternője 1914. szeptember 4-én elment lakására, egy szekrény vásárlása céljából. Tömör és Szabóné nem voltak jó viszonyban egymással, mert akkor, amikor Szabó Sándorné Tömör János házából elköltözött, a háziurnak eltűnt egy vasalója. Ennek a vasalónak eltulajdonításával Tömör Szabó Sándornét gyanúsította meg. Később, mikor a háztulajdonos egyik régi szekrényére vevőt keresett, Szabóné elment a lakására s kijelentette, hogy 6 szeretné megvenni a szekrényt. Szabóné előadása szerint Tömör lehvta 6t a pincébe, azt mondta, hogy ott a szekrény s itt rátámadt, erőszakkal kivette a kezéből 3 koronát tartalmazó pénztárcáját s kijelentette az asszonynak, hogy addig 6 nem ereszti ki a pincéből, míg meg nem mondja, hogy az eltűnt vasalót 6 vitte el. Később azonban a bankigazgató meg gondolta a dolgot és Szabónét eleresztette, visszaadva neki a pénztárcáját. Az asszony azután tette meg a feljelentést.

Tömör a tárgyaláson tagadta a vádat. Beismerte, hogy amikor Szabóné 6t felkereste, akkor faggatta, hogy a vasaló hova lett, de a pénztárcát nem vette el tőle és nem is zárta be a pincébe. A bíróság ezután Szabó Sándornét hallgatta ki, aki fenntartotta a vádját, azonban kijelentette, hogy nem tudja azt bizonyítani, azért, mert az esetről nem volt ott senki. Kihallgatta még a bíróság Rieger Mátyást, aki elmondta, hogy jelen volt az esetről, azonban nem igaz az sem, hogy a pénztárcát Tömör elvitte, az sem, hogy Szabóné a pincéből nem akarta felereszteni.

Ezek után a főügyész emelkedett szólásra s bejelentette a bíróságnak, hogy miután a vádat nem tudja bizonyítani, elejti azt. A bíróság a megvádolt bankigazgatót felmentette a vád alól.

Neueste Nachrichten.

Der Budapest Generalstabsbericht.

Amtlich wird verlautbart: Budapest, 26. Sept.

Oestlicher Kriegsschauplatz:

Front gegen Rumänien:

Der Vulkan- und der Sturdukpass wurden vor weitausholender Umfassung starker rumänischer Kräfte geräumt. Bei Nagyszeben (Hermannstadt) entwickelten sich schwere Kämpfe. Oestreichisch-ungarische und deutsche Truppen greifen an. An der siebenbürgischen Ostfront kam es stellenweise zu Zusammenstößen. Südlich von Székelyudvarhely schlug ein kroatisches Landwehrbataillon mehrere Angriffe überlegener Abteilungen in erbitterten Kämpfen zurück.

Heeresfront des Generals der Kavallerie Erzherzog Karl:

An der Dreiländerecke, südwestlich von Dornawatra wurden russische Vorstöße vereitelt. In Südostwinkel Galiziens setzt der Feind seine Angriffe mit unveränderter Heftigkeit fort. Alle Anstrengungen scheiterten vor dem heldenhaften Widerstand der im Ludovagebiet kämpfenden deutschen Truppen.

Heeresfront des Generalfeldmarschalls Prinzen Leopold von Bayern:

Auch gestern brachen nordöstlich von Poppelniki zahlreiche Angriffe des Gegners zusammen. Bei Watyn, östlich von Svinibchy wurde ein russisches Fahrman-Grosskampfflugzeug durch unsere Flieger in die Flucht gejagt.

Italienischer Kriegsschauplatz:

Der Südteil der Karsthofläche stand zeitweise unter starkem Feuer der feindlichen Artillerie. An der Fleimstalfront beschossen die Italiener das Werk Dossacci und den Abschnitt Gardical-Cottorondo. Auf dem Cancenago wurden 27 Alpini, darunter 2 Offiziere, gefangen genommen. Der zur Rettung der verschütteten am Cimonegipfel angebotene Waffenstillstand wurde vom Feinde abgelehnt. Die aus diesem Anlass im Wege eines Parlamentariers gewechselten Noten lauteten wörtlich: 1. Der Kommandant der k. u. k. österreichisch-ungarischen Truppen und ungarischen Streitkräfte im Raume des Tonecca-Cimonegebietes an den Kommandanten der gegenüberstehenden königlich italienischen Truppen. Unter den Trümmern des von uns in die Luft gesprengten Monte-Cimone befindet sich noch lebend eine grosse Anzahl italienischer Soldaten, welche um Hilfe schreien. Wir sind bereit ihnen zu helfen und sie aus ihrem Grabe zu befreien, wenn die italienische Artillerie und Infanterie heute den 25. September 1916 zwischen 2 Uhr nachmittags und 7 Uhr abends das Feuer auf dem Monte-Cimone einstellt. Selbstverständlich betrifft dies ebenso die italienischen Batterien im Tale des Astico, wie jene auf den Höhen westlich und östlich dieses Flusses. Während dieser Zeit dürfen sich die italienischen Patrouillen zwischen dem Astico und dem Rio-Freddo nicht über ihre Befestigungslinien fortbewegen, widrigenfalls wir die Hilfsaktion einstellen und die Feuerpause für gebrochen erachten. Falls der königlich italienische Kommandant hierauf nicht eingeht, verfallen die italienischen Soldaten ihrem Schicksal. Diesbezügliche Antwort ist bis 25. September 1916 12 Uhr mittags bei unserer Vorpostenlinie bei Torni abzugeben. Eile geboten. — Bericht 2. Abschnittskommando Pedescala. 25. September 1916, 10,45 Uhr vorm. In der Erwägung, dass die österreichische und ungarische Truppen ebenso wie sie ihren Verwundeten zu Hilfe eilen könnten, in der langen Zeit zwischen der Mienenexplosion und dem Beginn des italienischen Feuers, aus Menschlichkeit auch den italienischen Verwundeten hätten Hilfe leisten können, findet es Seine Excellenz der Armeekommandant für angezeigt, die verlangte Einstellung des Feuers nicht zu bewilligen. Der Generalstabschef Generalmajor Albrici.

Südöstlicher Kriegsschauplatz:

In Albanien nichts neues. Höfer, Feldmarschallleutnant, der Stellvertreter des Chefs des Generalstabes.

Der Berliner Generalstabsbericht.

(Amtliche Meldung.)

Berlin, 26. September. Grosses Hauptquartier.

Westlicher Kriegsschauplatz:

Heeresgruppe des Kronprinzen Rupprecht von Bayern:

Die englisch-französische Infanterie ist gestern, am vierten Tage des grossen Ringens der Alliierten zwischen Ancre und Somme zum einheitlichen Angriff angetreten. Der mittags eingeleitete Kampf tobte mit der gleichen Wut auch nachts fort. Zwischen Ancre und Eacourt-Labaye ersticke der feindliche Angriff in unserem Feuer oder brach blutig vor unseren Linien zusammen. Die Erfolge, die unsere Gegner östlich von Eacourt-Labaye und durch die Besitznahme der in der Linie Gedeourt-Bouchavesnes liegenden Dörfer davongetragen haben, sollen anerkannt. vor allem aber soll unserer heldenmütigen Truppen gedacht werden, die hier den zusammengefassten englisch-französischen Hauptkräften und dem Masseneinsatz des durch die Kriegsindustrie der ganzen Welt in vielmonatiger Arbeit bereitgestellten Material die Stirne bieten. Bei Bouchavesnes und weiter südlich bis zur Somme ist der oft wiederholte Anlauf der Franzosen nach schwersten Opfern gescheitert.

Oestlicher Kriegsschauplatz:

Heeresfront des Generalfeldmarschalls Prinz Leopold von Bayern:

Ein sechsmaliger Ansturm starker feindlicher Kräfte bei Panjow schlug vollkommen, unter blutigen Verlusten fehl. Ein russisches Riesenflugzeug wurde bei Borguny, (westlich von Krewo) nach hartem Gefecht von einem unserer Flieger heruntergeschossen. In derselben Gegend unterlag auch ein russischer Eindecker im Luftkampfe.

Front des Generals der Kavallerie Erzherzog Karl:

Im Ludowa-Abschnitt sind abermals heftige feindliche Angriffe weiter südlich Teilvorstöße abgewiesen.

Kriegsschauplatz in Siebenbürgen:

Im Abschnitte von Hermannstadt (Nagyszeben) stehen unsere Truppen in fortschreitendem Angriffe. Rumänische Kräfte gewannen beiderseits der Kampflinie Szurdok-Vulkanpass die Grenzhöhen. Die Passbesetzungen selbst schlugen alle Angriffe, zurück. Sie sind heute nachts durch Befehl zurückgenommen.

Balkan-Kriegsschauplatz:

Heeresgruppe des Generalfeldmarschalls Mackensen:

An der Front keine besonderen Ereignisse. Luftschiffe und Flieger griffen Bukarest erneut an.

Mazedonische Front:

Am 24. September kleinere, für die bulgarische Truppen günstig verlaufene Gefechte. Oestlich des Prespasesee und beiderseits von Florina, stellenweise lebhaft Artilleriekämpfe. Ludendorff, erster Generalquartiermeister.

Stockholm. Aus Bukarest wird gemeldet: In einer Donaustadt, deren Name verheimlicht wird, haben Soldaten, die gegen den Krieg sind, ein schreckliches Attentat verübt. Sie haben einen Zug, der überfüllt mit 400 Offizieren an die Front nach Siebenbürgen abfahren wollte, durch eine Bombe in die Luft gesprengt. Nur 7 Offiziere sind mit dem Leben davongekommen. Die ersten drei Waggons wurden vollständig zersplittert, die übrigen sind vom Bahndamm in die Tiefe geschleudert. Es wurde festgestellt, dass die Bombe rumänischer Fabrikat war.

Poincaré és Károlyi Mihály gróf.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Nemesak a politikai világban, de a nagyközönség körében is sokat foglalkoznak most egy kérdéssel megfontolással, amelyet Ráth Endre képviselő becsületszavának ügye hátrahagyott. Hogyan szabadult ki a többi internált? — szól ez a kérdés és a közvélemény, amely a személyi viszonylatokat is szímon tartja, álmélkodva konstatálja, hogy a függetlenségi párt szétválása után Ráth Endrét nem látni a Károlyi-csoport körében, amelynek tagjaihoz eddigelő a legszorosabb politikai és személyes barátság fűzte.

Az internáltak kiszabadulásának történetéből nem lehet minden fejezetet elmondani, mert, hogy bizonyos részletek homályban maradjanak, érdeke sok szerencsétlen honfitársunknak, aki ez idő szerint még francia fogságban szenved.

Még nem tört ki a háború, amikor Károlyi Mihály, Zlinszky István, Friedrich István gyáros és Ráth Endre Amerikában a Provence nevű francia gőzökre szállt, hogy Európába visszatérjen. A többiek más hajókra jöttek és különböző körülmények között kerültek francia fogságba. Ráth Endre rövid idő múlva hazatért, miután reverzalist irt alá, amelyben becsületszavát adta, hogy ebben a háborúban nem harcol Franciaország ellen. Károlyi Mihály és Zlinszky István elé szintén került ilyen értelmű reverzális, de ők ennek aláírását megtagadták. Mikor a visszamaradtak Ráth Endrétől elbocsúztak, nem is tudták, hogy szerencsés társuk minő körülménynek köszönheti kiszabadulását. Időközben azután még francia fogságba került Barabás Béla, Héder-vary Lehel és mások.

Mialatt távol hazájuktól ezer nélkülözés és megalázás közepette szenvedtek az internáltak, itthon sok mindenféle akció indult meg kiszabadításuk érdekében, de nagyon sokáig minden eredmény nélkül. Rokonok, barátok, ismerősök minden követ megmozgattak, a kormány nemzetközi közbenjárásokat vett igénybe, de hiába.

Egyike az elsőnek, akiket a fogságból elbocsátottak, Károlyi Mihály gróf volt. Elbocsátották „sans phrase”, minden feltétel nélkül a következő indoklás alapján: a gróf a Provence fedélzetére, tehát francia területre egy héttel a háború kitörése előtt szállt, tehát olyan időben, amikor még nem volt ellenséges viszonylat Franciaország és Ausztria-Magyarország között.

Tekintetbe vették azt is, hogy Károlyi Mihály Franciaországból Spanyolországba megy, ahonnan — úgy tételtezték föl a francia hivatalos körök — nem térhet vissza Ausztria-Magyarországba.

A sok akciónak, amelyet az internáltak érdekében megindítottak, volt egy pikáns mozzanata is, amely Parvis Taurino dr. az Operaház volt tagjának nevéhez fűződik.

Az érdekes olasz baritonista, aki a külföldön igen előkelő körökkel tartott fenn összeköttetést és itt Budapesten is nem közönséges társadalmi szerepet játszott, személyes ismerőse volt Poincarének és feleségének, aki tudvaleg olasz származású és valamikor énekesnő volt. Egy előkelő internált érdekében jóbarátok és rokonok — még jóval az olasz háború előtt — megfelelő ajánlások kíséretében kiküldötték Parvist Párisba, hogy Poincaréval személyesen beszéljen. Ez néhány héttel Károlyi kiszabadulása után meg is történt.

Parvis a következőképen adta elő audien-cijá történetét:

— A kitűzött időben megjelentem a köztársaság elnökének fogadószobájában és tekintettel arra, hogy a multban szívélyes barátsággal tüntetett ki, meleg fogadtatásra számítottam. A félig nyitott ajtón halottam, amint Poincaré az engem bejelentő directeurnek kiadja a rendeletet: „Hozzák be a Károlyi-dossier!” Mikor Poincaré szívélyes intésére a karosszékre helyet foglaltam, már ott volt asztalán a „Ká-

rolyi-dossier." Mikor kérésemet előadtam, ugyszólván dühbe gurult és a legnagyobb ingerültség hangján kijelentette: „Sajnálom, hogy ön hiába jött Párisba. Semmit se tehettek többé magyar ember érdekében. Ime, loyálisan szabadon bocsátottam Károlyi Mihály grófot és most olvassa el a Neue Freie Presse következő cikkét." Es a kezembe nyomta a Neue Freie Presse alig egy hetes számát, amelynek Károlyi intervjuja meg volt jelölve vörös ceruzával és melléje ragasztva a francia fordítás. Poincaré az asztalra csapkodva így szólt: egy desorche-nek köszönhetette megszabadulását. Nem igaz. Franciaországban

nines desorche, kiszabadulása rendes, legális formák között történt! Eredménytelenül tértem vissza...

Parvis még egyszer ment ki Párisba, de akkor Poincaré már nem is fogadta.

Az idők folyamán azonban sikerült egyeseket kiszabadítani. Hogy Hédervári Lehelnek miként sikerült annyi szenvedés után hazatérni, ez idő szerint még nem mondható el, mert elvágunk esetleg nagyon sok szerencsétlen honfitársunk előtt a kiszabadulásnak ezt az útját. Zlinszky István is — Spanyolországon át — úgy tudott haza jönni, hogy nem kellett becsületszavát adnia arra vonatkozólag, hogy nem fog fegyvert Franciaország ellen. Biztos forrásból tudjuk, hogy Buza Barna szenvedései is nemsokára enyhülni fognak. Az erre vonatkozó tárgyalások már annyira előrehaladtak, hogy Buzát nemsokára elbocsájtják üzési (Garde-department) fogságából és Svájcban fogják internálni.

LEGUJABB.

Reggel 3 órakor érkezett jelentés.

Luganó. A Secolo jelenti: Venizelosz Macedónia, valamint az Eagei szigetek autonómiáját proklamálni fogja, hogy ezáltal önálló politikai és katonai cselekvési szabadságot érjen el a békekötéskor és hogy e területeknek Görögországhoz való újbóli egyesítését lehetővé tegye. A krétai felkelés növekszik. A felkelők túlsúlyba jutottak.

Genf. A Petit Parisiennek jelentik: A rovno—kovellii vasut vonal mentén a leghevesebb harcok dülnek. A német nehéz tüzérség szakadatlan gránát áradattal árasztja el a vasutvonal környékét. A lap megállapítja, hogy Hindenburg főparancsnoksága óta a központi hatalmak mindenhol offenzív tevékenységet kezdtek.

Genf. A Louvere szerint Mackensen Dobrudzsában lövészárkok harcot fog elkezdni és a főcsapást máshol szándékozik az orosz-román csapatokra mérni.

Genf. Az Havas ügynökség arról értesül, hogy Románia belátta miszerint az erdélyi frontvonal másodrendű és mindaddig, míg a németek bolgárok a Dunán átkelve hátbatámadhatják a Dobrudzsában Romániát, az erdélyi frontról a harcok súlypontját Dobrudzsába helyezik át. Belátják azt is, hogy Erdélyben messzire előre merészkedniök nem szabad.

Berlin. A Times King angol képviselő levele alapján jelenti, hogy augusztus 15-e táján a franciaországi angol front mögött óriási robbanás történt. Több mint százmillió értékű munició robbant fel.

A „Norddeutsche Allgemeine Zeitung” hivatalos adatai alapján a következő részleteket jelenti: Audrick mellett Calais-tól délre az angolok, hónapokig tartó munkával, hatalmas munició raktárakat építettek fel. Repülőink megfigyelték, hogy amikor az építés befejeződött, az angolok már tele rakták municióval. Akkor július 21-ikére virradó éjjelen repülőink megtámadták a raktár-telepet, bombákkal felrobbantották s a munició raktár mindenestől légherőpült. Mély tölcések és romok jelezték a helyet, a környéken a barakok, raktárok leégtek. Hogy ha a King levelében jelzett későbbi időpont nem téves, akkor egy második súlyos robbanás újabb veszteséget okozott az angoloknak.

Szófiából jelentik hivatalosan: A Dunamentén nyugalm. Dobrudzsában nincsen új-ság, szilárdan tartjuk az elért állásokat. A Macedon-fronton Breznica-falu környékén megfegyverzett támadással francia zászlóaljkat

szórtunk szét szuronytámadással. Orovnik falunál megszálltuk az ellenséges árkokat. Pissoderi és Armensko között ellentámadással megfutamítottuk az ellenséget. Florinánál a franciák három támadását visszavertük. A Kaimakacalai magaslatok ellen a szerb drina divízió tizednapja szakadatlanul támadott, de virradatkor ellentámadásba mentek át s őket visszavonulásra kényszerítettük.

HIREK.

Mangra Vazul a királynál.

— Távirati tudósítás. —

Budapestről táviratozza tudósítónk: A parlament folyosóján Mangra Vazul metropolita a királynál tett audienciájáról a következőket beszélte el: Ofelisége majdnem egy negyed órai kihallgatáson fogadott. A kihallgatáson megköszöntem választásom megerősítését s őfelsége meglegedését fejezte ki a hazai román népnek a haza és a trón iránt tanúsított hűséges magatartása felett.

— Biztosíthatom felségedet — mondtam — hogy a hazai román nép az utolsó csepp véreig is kész harcolni trónjáért és hazájáért a románokkal szemben épügy, mint eddigi ellenségeinkkel.

— A király kitűnő színben van és pompás egészségnek örvend.

Munició gyárat robbantottak a Zeppelinnek.

(Távirati tudósítás.)

Kopenhága. Londoni lapjelentésekből kitűnik, hogy a legutóbbi Zeppelin-támadás a kormány által Lincolns-hireben létesített hatalmas municiógyárat teljesen elpusztította. A gyárból felesapó lángoszlopok és füstfellegek a repülőknél kitűnő célpontot nyújtottak, olyannyira, hogy rövidesen a szomszédos gyárépületek is romokban heverték.

Luganó. A Secolo jelenti Londonból: A legutóbbi londoni repülő-támadás volt a legborzalmasabb a háború óta. A Zeppelinek új robbanó anyaggal töltött bombákat dobtak le, amelynek hatása megmutatkozott a megállapított hatalmas károkból. Az utcákon és nyilvános helyeken lejátszó jelenetek minden eddig felülmúltak. A közönség azonban látva a gyors és eredményes ellenintézkedéseket, hihetetlen gyorsan megnyugodott.

Holtpontra jutott az olasz offenzíva.

— Távirati tudósítás. —

Zürich. A Tagesanzeiger írja: A milánói lapok Cadorna jelentéseiből megállapítják, hogy a veszteségteljes támadási kísérletek holtpontra jutottak. A Secolo megállapítja, hogy a végső kedvező döntés kizárólag az olasz fronton kiforszírozott eredménnyel sohasem lesz elérhető.

Luganó. A Messagero feltűnést keltő cikkében az olasz front eseményeit tárgyalva megállapítja, hogy a Triest-be vezető út valósággal el van torlaszolva az összpontosított osztrák-magyar tüzérség által. A monarchia csapatainak nagysága minden várakozást felülmuló erejű.

Genf. A Temps írja: A déli Adrián elsüllyesztett Foncault nevű francia cirkálót egy Admiraspau-típusú monarchiabeli csatahajó lőtte fenékre. A csatahajó csupán ügyes manőverezésének köszönheti megmenekülését. A Foncault megtámadta, amde kisiklott támadásából.

Betörés Papp I. János püspöknél.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Tegnap délelőtt az aradi rendőrség bünygyi osztályán Papp I. János aradi görög keleti román püspök feljelentést tett ismeretlen tettes ellen, aki a püspök lakásába behatolva ott pénzt s egyéb dolgokat magához véve, elmenekült. Hogy a betörő mikor, vagy milyen időtájt követhette el a tettet, arra nézve a püspök nem tudott felvilágosítást adni. A betörő kétszáz korona pénzt, egy Aradi Első takarékpénztári részvényt és több fehérneműt vitt el a püspök szekrényéből. Más értékes dolgokat is módjában lett volna az ismeretlen, vakmerő lakásfosztogatónak elvinnie, de máshoz hozzá sem nyúlt.

Berez Ferenc rendőrkapitány, a bünygyi osztály főnöke nyomban magához hívatta detektívjeit, akiknek megadta utasításait a szigorú nyomozás megkezdésére. A detektívek első sorban is azt puhatolták ki, hogy kik azok, akik az utóbbi időben megfordultak a püspök lakásában. A görög keleti püspökség összes alkalmazottait és szolgáit kihallgatták és a nyomozás mindjárt az első órákban a helyes ura terelődött és ezen az úton maradt addig, míg csak a tettes elő nem került. Ma délelőtt Berez rendőrkapitány jelentette a püspöknek, hogy a betörőt sikerült elfogni és megmondotta a kapitány a püspöknek azt is, hogy ki volt lakásának vakmerő fosztogatója. A betörőt még idejekorán fogták el a detektívek és megtalálták nála a pénzt, a részvényt és a fehérneműket.

A püspök, mikor megtudta, hogy ki volt a betörő, kijelentette, hogy a feljelentést visszavonja és kérte Berez kapitányt, hogy szüntesse meg a bűnös ember ellen az eljárást, mert nem kívánna annak megbüntetését. A püspök a megkerült kétszáz koronát Berez rendőrkapitány útján az erdélyi menekültek segélyezésére adta.

A bünygyi osztály ezek után megszüntette az ügyben az eljárást.

— **Kitüntetés.** A király az ellenség előtt tanúsított vitéz magatartásuk elismeréséül, Gluzek Tibor 3. honvéd huszárezredbeli főhadnagynak a hadiékítményes 3. osztályú katonai érdemkeresztet, Vad Imre nyilvántartó őrmesternek a 3. honvéd huszárezredben a koronás ezüst érdemkeresztet és Szalai László főszámvivőnek, a 2. honvéd gyalogezredben a koronás vas érdemkeresztet adományozta.

— **Használjuk ki az olcsóbb posta tarifát.** Október elsején a posta szállítási díjai tetemesen emelkednek. Az Aradi Közlöny kiadóhivatala tisztelettel kéri a lap előfizetőit, hogy előfizetési díjaikat szíveskedjenek az emelés napja előtt beküldeni, hogy azt még a mai tarifa ellenében juttassák el hozzánk.

Csak a görög király izenhet hadat.

— Távirati tudósítás. —

Budapestről táviratozza tudósítónk: Ugy értesülünk, hogy az a bécsi hír, amely szerint a görög király Athénból elmenekült volna és amely szerint ötvenezer főnyi hadsereggel nemzeti kormány alakult meg, mely a központiaknak megüzente a háborút, eddig nem nyert megerősítést. Különben sem jelentené a nemzeti kormány hadüzenete a háborút Görögországgal, mert a görög alkotmány értelmében a hadüzenet csakis a királynak személyes joga. Valószínűleg a tény csupán annyi, hogy Sarrail hadserege ötvenezer, esetleg több görög komitácival megnövekedett. Az a hír, hogy a görög vezérkar a mozgósítási terveket elpusztította, mutatja a hivatalos köröknek és a magasrangú katonáknak állásfoglalását és mindenestre ez jellemző a helyzetre, mely komolynak és válságosnak mondható.

— **Juhos Gyula meghalt.** Temesvárról írják: Temesvármegye előkelő birtokostársadalmának és a megyei közéletnek gyásza van. Juhos Gyula dr. temesi nagybirtokos, vármegyei törvényhatósági bizottsági tag, szombaton hosszas szenvedés után az ausztriai Purkersdorfban meghalt. A gavallér, finom modoru földesur uri típusát képviselte az elhalt, akinek a temesmegyei Agán több ezer holdas birtoka, mintagazdasága, vadászkastélya, vadaskertje volt. Halála hírére a vármegye házára kitűzték a gyászlobogót. Juhos dr., akit az aradi előkelő társaságok is jól ismertek és szerettek, már évek óta betegeskedett. A mindenkori rokonszenves, előzékeny modoru elegáns megjelenésű nagybirtokost tudóbaj kinozta és hosszú időt töltött külföldi szanatoriumokban. A háború kitörésekor bevonult ezredéhez, a szege di huszárokhoz, de néhány hónapi szolgálat után betegsége miatt elbocsátották. Legutóbb Purkersdorfban keresett enyhülést, ahol azonban utólról a halál. Felesége, Csernovits Diodor aradi jószágigazgatónak leánya, tegnap reggel Hadersdorf Wejldingenben feladott süngönyben értesítette Joanovich Sándor főispánt Juhos Gyula haláláról. Özvegyén kívül kis leánykája gyászolja. Az elhalt a temesmegyei Aga község legnagyobb birtokosa volt és gazdaságát országosan ismerték. Műbeesben gazdag gyűjteményt halmozott fel urilakában, vadászkastélyában és lakóházában. Itt körülbelül 2000 kötetes könyvtára és sokérdemes vadásztrofouma volt. A legszenvedélyesebb vadászok egyike volt s annak idején az ő birtokán helyezte el *Damaszkín* Arzén, a híres Afrikai utazó és ismert oroszánvadász hatalmas értéket képviselő trofoumait, amelyek azonban évek előtt tüzvész áldozatai lettek. Juhos apjának Krassó-Szörény vármegyében volt kiterjedt birtoka és azonkívül Bécsben virágzó vasraktára, amelyet jelenleg az elhalt bátyja vezet. Az agai birtoknak további érdekessége a vadaskertben levő fűcán- és öztenyésztés. A vármegyei közéletben is élénk szerepet játszott és magas intelligenciájú, sokat tapasztalt, kválitásos egyénisége a törvényhatósági bizottságnak mindenkori díszére vált.

— **Másodszor kitüntetett aradi orvos.** Lukács Jenő dr., az aradi gyermekkórház főorvosa a háború kezdete óta haretéri szolgálatot teljesít és már több ízben tanujelét adta vitéz magatartásának. Amikor az oroszok Lucknál támadást intéztek ellenünk, Lukács dr. egyik népfelkelő tábori tüzérezrednél végezte fontos teendőit. Az offenzíva alkalmával az aradi főorvos annyira kijutott magától, hogy néhány nappal ezelőtt a legfelsőbb elismerést másodszor is tudtul adták neki, azaz megkapta az ezüst signum laudis, miután a bronz signum laudis még a múlt év folyamán kijutott neki.

— **A negyedik görög hadtest Németországban.** Grottau-ból jelentik: A negyedik görög hadtest első szállítmánya, ezerhatszáz főnyi legénység, hatvan tiszt és számos ágyú ideérkezett, hohnap tovább utaznak Görliembe, amelyet tartózkodási helyül jelöltek ki számukra.

— **Menekülőket keresnek.** Bartha János tizedes keresi Günzl Vilma, egy lupényi művezető menekült leányát. Kéri, hogy keresett annál is inkább lehető leggyorsabban közölje vele címét, mivel a közeli napokban a haretérre lesz irányítva. Címe: I. R. 64—III. Marsch-Companie, Wien, Drecherpark. Boga Györgyné brassói lakos, kéri férjét, hogy közölje vele hol-

létét. Ugyancsak keresi szüleit Antal Jakab Andrást és nejét. Címe: May Péterné címén, Dombegyháza, Csanádmegye.

— **Az aradi helyőrség az erdélyi menekültek gyermekeiért.** Katonák a fronton, katonák itthon legyen a tiétek minden dícsőség, minden hála és elismerés! Soha nem sejtett nagy erőket revelt az a háború, amely nemcsak a testnek, hanem az agynak is megújódását jelenti. A legfelségesebb gondolat, az anya és a gyermek megmentése most kezd ténnyé válni. A katonák segítik ebben is a társadalmat. Az ő kemény öklük azt üti, aki a jövő virágát letépni jött el és a meleg szívük a jövő virága felé sugarazza szeretetét. Ez van megírva ebben az egyszerű és gyönyörű levélben, amelyet ma kapott Kintzig János főispán Resch Ferenc altábornagytól. Az erdélyrészi menekültek részére ma ugyanis a következő adomány érkezett Kintzig János főispán hivatalába: Resch Ferenc altábornagy 3088 korona 54 fillért küldött az alábbi levél kíséretében. Méltóságos uram! Van szerencsém ezenel az aradi helyőrség önkéntes gyűjtésének eredményeképpen 3088 korona 54 fillért azon kérelemmel Méltóságod kezéihez átszarmaztatni, hogy azt az erdélyi menekültek — különösen azok gyermekei — felségélyezésére fordítani kegyeskedjék. Fogadja Méltóságod kiváló tiszteltem kifejezését. Resch altábornagy. Hála érte Resch altábornagnak, hála érte az aradi helyőrség minden tagjának, akik fillérjeikkel a legszánandóbb emberi teremtmények sorsán segítenek.

— **Menekültek illetményeinek kifizetése.** A nagyszabeni és szászsebesi m. kir. adóhivatal Aradon működik. Az érdekeltek tehát forduljanak közvetlenül hozzájuk illetményeik és járandóságuk kifizetése tárgyában.

LEGUJABB.

Ejjele 2 órakor érkezett jelentés.

Budapest. Károlyi Mihály gróf a képviselőház indítványkönyvébe indítványt irt be: A magyar nemzet jogairól.

Budapest. A koronaári tisztségre három jelölt van: Bárány Radvánszky Albert, báró Podmaniczky Géza és Prónay Dezső. Legtöbb esélye Radvánszky bárónak van. Most protestáns koronaört kell választania az országgyűlésnek.

Basel. A Morningpost arról értesül, hogy Mezopotámiában a perzsa fronton az angolok befejezték az offenzíva megindításának előkészületeit. Minden fronton rövidesen fontos események várhatók.

Athón. Moszkopolos görög vezérkari főnök állásáról lemondott.

Berlin. A Wolff-ügynökség jelenti: A szeptember huszonhatodikáról virradóra tengerészeti leghajóinak egy része Pothshoutin angol hadikikötőt, a Themse torkolatánál megerősített helyeket, Közép-Anglia katonailag fontos ipari helyeit, vasúti telepeket, köztük York, Eeds, Lincoln, valamint Derby városokat robbanó, gyújtó bombákkal látható eredménnyel bombáztuk. A leghajók, dacára erős lövetésüknek, sértetlenül tértek vissza. Flotta-parancsnokság.

Levél egy képviselőhöz a frontról.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A képviselőháznak 665 üléséről ma érkezett meg a hivatalos naplója, az Országgyűlési Értesítő, amely szerint Holló Lajos országgyűlési képviselő a következő, a frontról hozzá intézett levelet olvasta fel és ehhez a következő bevezető és bafejező szavakat fűzte:

— „Kötelességszerűen hivatkoznom kell egy levélre, amelyet a belém, mint népképviselőbe helyezett bizalomnál fogva intéztek hozzám és amelyet a sok közül elhallgatásra méltónak nem talállok, amely azonban csak egy kicsiny ablak, amely bevilágít azokba a viszonyokba, amelyek talán az egész haretéren uralkodnak. Ez a levél, amely a Feldposttal jött a haretérről és a múlt hó 31-ikén kelt, többek között a következőket tartalmazza: „Mi, 48-as batalion, rezervában voltunk Szent Katarinánál, Görztől jobbra, Monte Sabotino tövében. Elöttünk a 35-ös és 55-ös cseh ezredek voltak, amelyek az állást tartották, de csak addig, míg az olaszok nem támadtak. Mikor azonban támadni kezdtek, megadták magukat. Ekkor következett el a mi szolgálatunk. Alarmba előre mentünk, mert azt mondták, hogy erősítésnek be kell vonulni az árkokba. Még ekkor sem tudatták velünk, hogy előttünk már nincsenek a mi csapataink. Mi abban a hiszemben voltunk, hogy a mieink még tartják az árkokat. Tisztjeink patrollukat küldtek előre az árok megkeresésére, de azok bizony saját katonáinkat nem találták sehol, hanem találtak olaszokat. Ragyogó augusztus 15-iki délután volt, egy felhőske sem takarta a napot. A kilátás mindenféle akadály nélkül történt. Batalionunk egy domb mögé vonult, hogy megvárja kisebb előretolt csapataink jelentését. Egyszerre azonban saját tüzérségünk 10 és fél centiméteres salve-szerű ágyutüzet adott le ránk. Hullott az ember... A mi tüzérségünk től! Csehek voltak! Hiába volt minden telefonozás, hogy rövidet lőnek: ők csak tüzeltek.

Három sárga zászlót is kitűztünk: hiába volt minden, csak lőttek, pedig láthattak, — hiszen mi is láttuk az ágyukat, ahonnan lőttek... Az olasz tüzérség sem maradt tétlen, dobpergészerű ágyutüzet adott reánk szakadatlanul... Mi két tűz közt voltunk. Itt volt hős batalionkommandásunk is, Habacher, csak a neve német, de azért magyar ember. Ily helyzetben voltunk, de amikor megkaptuk a parancsot az előnyomulásra, mentünk, mint az oroszánok, velünk volt az alezredesünk is... Perogtek az olasz ágyuk, nem volt egy négyzetméter terület sem, ahova nem esett volna gránát. Azt mondták idősebb katonáink, hogy ilyen ágyutüz talán még Gorlicénél sem volt és mi azért mégis mentünk előre! Kiszinezni sem tudom, mert író nem vagyok. Dolgozott az olaszok gyorsüzelője. De hiába lőttek, a mi bakáink szuronyrohammal visszaverték az olaszokat egész Salcanóig. Borzasztó kép, halott halott hátán!! Elhelyezkedtünk az árkokba, a halottakat szépen kiraktuk az árkopartra... lepihentünk. Ejjele a borzasztó ágyutüz megszűnt, amely délután egy órától este kilenc óráig tartott. Aludtunk egyet. Másnap reggel újból vártuk az ágyutüzet, amely azonban nem ismétlődött meg. De nem sokáig voltunk nyugodtan, mert működésbe jött a mi tüzérségünk és lőtt, de nem az ellenségre, hanem ismét mireánk!!! Hiába volt minden jelentés, az csak lőtt belénk. Ugyanazok a csehek voltak! Nem volt elég nekik az előző napi, hanem még másnap is csak lőttek, de — minket. Halott volt most is elég, nem szá-

ECETSAV Garantált 66% vegyileg tiszta, étkezési célokra prima svéd áru 580 grammos üvegekben 25 üveg ládánként, próba üveg 580 grammos, mely megfelel 20 liter kellemes ízű asztali ecet készítéséhez, küld utánvét mellett. Szállítási határidő 2—3 nap.

Beck Testvérek
Arad, Teleky-utca 15. szám. Saját ház. 5071

Mitva a sebesülteket. Folyton hallatszott jaji jaji... Összeszámláltuk hányan vagyunk, úgy ahogy a helyzet megengedte... és csodák-csodája, oly kevesen maradtunk, hogy kezdtünk kételkedni, hogy hát akkor hogy bírjuk tartani a frontot, hisz a batalionnak csak negyedrésze van meg!... És mégis tartottuk. Midőn azután a helyzet esendescdett, vagyis egy lövést sem adtak le napokon keresztül az olaszok, akkor elvitték bennünket onnan más helyre, oda, ahol újból arat a halál bőségesen a magyar csapatok közt.

Ilyen fájdalmas felkiáltás jött egy helyről. Vajjon más helyeken, ha nem is ilyen arányokban, nem találják-e meg ugyanazt a fájdalmas felkiáltást, amely a magyar csapatok lelkében él az egész fronton, hogy sz a hadvezetőség, azok a tiszték, akik felettük állnak és talán nem magyar érzelműek, őket méltatlanul használják föl és nemcsak a nagy harcok érdekében pazarolják bőségesen a magyarság vérért és e-éjét, hanem, ime, mellékes utakon is ezek pusztítását, romlását idézik elő?

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

— **Meddővé váló földgázforrás.** Hamburgból jelentik: Hamburg háztartását jelentős bevételi forrás elvesztése fenyegeti. Néhány év óta évenként 2 millió márka tiszta jövedelmet hozott a neuengammi földgázforrás, amelynek a bőségét azonban úgy látszik talbecsühték. A földgázforrást 1910-ben fedezték föl, amikor a gázt ipari célra sikerült értékesíteni. A földgáz köszönéggyel vegyítve igen értékes fűtőanyagul szolgált. Mindennek most vége lesz, mert a forrás lassankint kimerül. A törvényhatóság legutóbb tartott ülésén már hivatalosan is közölték ezt. A forrás nyomása teljesen alábbhagyott. Kezdetben a szakértők huszonhét atmoszférikus nyomást állapítottak meg, most azonban csak 14 atmoszférikus nyomás konstata-

ható. Ez a körülmény a szakértők szerint azt bizonyítja, hogy a hamburgi földgázforrás néhány év múlva teljesen ki fog merülni.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Többeknek. A kiadott rendelet értelmében ezentel a levélpórtó 15 fillér lesz, a helyi forgalomban pedig 10 fillér. Nyomatványok 10 grammig 2 fillért fizetnek, üzleti papírok 50 grammonként 5 fillért, áruminták 50 grammonként 5 fillért. Az ajánlási díj a postaportón kívül helyben és vidéken 25 fillér, a pénzeslevelek a rendes ajánlott levelek díját és a nyilváníttott érték minden 300 koronája után 10 fillért fizetnek. A esomagszállítási díj 5 kilogrammig 70 fillér, 10 kilogrammig 150 fillérig, 15 kilogrammig 250 fillér, 20 kilogrammig 350 fillér. Ausztriába az alapdíj 5 kilogrammig 80 fillér, Németországba pedig 1 korona. Értéknyilváníttással ellátott esomagnál a nyilváníttott érték minden 300 koronája után még 10 fillért fizetendő. A postautalvány díja a belföldön 10 koronáig 15 fillér, azon túl 50 koronánként 5 fillérrel több. Az utalványok kézbesítéséért 10 koronáig 5 fillér, ezen túl pedig 10 fillér jár, amelyet a feladásakor kell beszélni.

Új könyvek.

* **A Társaság.** A távozó nyarat bucsuztatja A Társaság e heti száma azokkal a bájos balatonföldvári fölvetelökkel, melyekből egy oldalra valót közöl szép emlékeül az ideai szözonnak. A Társaság előfizetési ára egész évre 18 K, félévre 10 K, negyedévre 5 K. Mutatványszámot ingyen küld a kiadóhivatal: Budapest, Dunapalota.

* **A színésznek éléskamrája** a legaktuálisabb kérdésekről, a spájzról nyilatkoznak a leg-

nevesebb művésznők a „Színház és Divat” legújabb számában. Fedák Sántól lefelé és fölfelé mindenkinek, akinek neve van a magyar művészetben elmondja éléskamrájának állását. De különben is egész sereg aktuálitást találunk Faragó Jenő pompás heilapjának legújabb számában. A „Színház és Divat” egyes számának ára 30 fillér. Előfizetés: egész évre 16 korona, félévre 10 korona, negyedévre 5 korona. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VIII., Rókk Szilárd-utca 20. Mutatványszámot nem küld a lap.

A szerkesztésért felel:

Rudnyánszky Endre távoztában:
Staubor József.

ARADI KÖZLÖNY

1918. évi október hó 1-től új előfizetést nyitunk az **Aradi Közlöny-ne.**

Előfizetési árak

Helyben:

Egész évre	28 K. — fill.
Fél évre	14 . — .
Negyed évre	7 . — .
Egy hóra	2 . 42 .

Vidéken:

Egész évre	32 K. — fill.
Fél évre	16 . — .
Negyed évre	8 . — .
Egy hóra	2 . 60 .

Tessék mutatványszámot kérni.

Franzeska Berini: Kaméliás hölgy.

A szépségápolás titka a felhasznált szepítőszerek helyes megválasztásában rejlik!

Rozsnyay kitűnő Serail arc-szépítő különlegességei

mind kipróbált jó hatású készítmények, amelyet bárki bizalommal használhat.

Rozsnyay Serail arckenőőse. Kis tégey 1 kor. Nagy tégey 1.80 K.

Rozsnyay Serail crémje nappali használatra. Egy tégey ára 1 korona 50 fillér.

Rozsnyay Serail szappan. Egy darab 1 kor. 50 fill.

Rozsnyay Szerón Arcpora. Lehelet finomságu. Crém, fehér, rózsá és teaszínűben. Egy dob. ára 1 korona 50 fillér.

Kiváló finom illatszerek. Gyöngyvirág, Ibolya, Lein du bal, orgona, piros róza, Serail. Üvege 1 kor. 50 fillér.

Kapható a készítőnél. 1845

Rozsnyay Mátyás gyógyszerárban Arad, Szabadság-tér.

Láb- és kezizzadás

biztosan és leggyorsabban elmúlik, a „Peppe” folyadék és „Peppe” hintőpor segítségével.

Szárít! . . . Szagtalanít!!

Peppe folyadék ára használati utasítással 1 kor. 20 fill.
Peppe hintőpor 1 kor. — fill.

Legfájdalmasabb tyukszemétől

is három nap alatt mindenki megszabadul a Hajós-féle ANAGALLIN használatával. Kezelése igen egyszerű, nem piszkít, nem ragadós. A beszerzésnél vigyázzni kell az ANAGALLIN szóra. Ára használati utasítással 1 korona.

Gyöngyfehér fogakat nyerünk a

Doré fogpaszta

használatával. Nem károsítja a szájüreget desztinációjá, mindig igen kellemes. Ára egy porcelán-szalencének 80 fillér.

Fenti szerek kizárólagos készítője és egyedül nagy raktáron:

HAJÓS ÁRPÁD

gyógyszertára Arad, Andrássy-tér 22. sz. (Művelődési ház mellett).

Jótállás a bírók eredményét
 Törvényesen védve.
Reitter Öszkár
 nagybeszerési ny. főkapitány és fejbarmifenyvesztőnek nevezése felkeltése

Patkánin
 patkányirtó szer, (nem márg) mely emberre és házi állatokra nem ártalmas és főleg minden más irócsert. 1 doboz ára 2 K
 mely elengedő körülbelül 60 patkány kiirtásához. Minden adaghoz használati utasítás van mellékelve. A biztos eredményt jótállás. Ismeretű prospektust, melyben le van írva, hogy különböző gazdaságban hány adag használandó. Kérésre ingyen küld a Patkánin gyár vezetősége Nagybeszerésnek. 4142

Tüzifa eladás
 waggon'ete'enként
 Bővebb felvilágosítást ad:
Kera János és Trsai
 tüzifatelepe 4827
 Bál, Állomás Bokszer-Bál.

vagy utasítása szerint vasúti vagy hajóállomásra egyébként feladott buza-, rozs- és kétszeres-mennyiségek után a Hadi Termény-részvénytársaság a közfőnek (városnak) métermássáknként 20 fillér jutalékot fizet. Az a termelő, aki a jelen rendelet valamely rendelkezését megszegi vagy megszegésénél bármely módon közreműködik, kihágást követ el és hat hónapig terjedhető elzárással, és kétszer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.
 Ha megállapítható annak a nyereségnek a mennyisége, amelyet a tettes cselekményével illetéktelenül elért, az alkalmazandó pénzbüntetés kétszer koronán felül a megállapított nyereség kétszeresével felemelt összegig terjedhet.
 Ez a rendelet 1916. évi augusztus hó 26-án lép életbe. Területi hatályára és végrehajtására nézve az 1750—1916. M. E. számú rendelet (l. a Budapesti Közlönynek 1916. évi május hó 31. napján megjelent 125. számában) 22 §-a irányadó.
A városi tanács.

22153—1916. kh.

Hirdetmény.

Nap-nap után elfordul, hogy az éjjeli órákban cselédek lesznek a rendőrkapitányi hivatalhoz bekisérve, kik az utcán csavarogva, kocsmákban, kávéházakban, férfiak és katonák társaságában mulatva találtatnak.

Miután a városi cselédrendfentartási szabályrendelet 18. § értelmében este kapuzárás után, vagyis szeptember 29. től április 24-ig 9 órán tul. április 24 től szeptember 29-ig pedig 10 órán tul a szolgálat és közérkölciség szempontjából cselédeknek az utcán tartózkodni tilos s miután a cseléd-törvény 80. § a értelmében a gazda köteles ügyeint arra, hogy cselédeje erkölcsös életmódot folytasson, figyelmeztetem a cseléd-tartó gazdákat, a legszívesebben ügyeljének arra, hogy cselédek kapuzárás után éjjelente az utcákon, kocsmákban ne csavarogjanak, mert a csavargáson ért cselédek, akik helyben illetőséggenem bírnak, a kiszabott büntetésen kívül Aradról el fognak toloncoltatni, a cseléd-tartó gazdák pedig a szabályrendelet értelmében büntetetté fognak.

Kivételt képez az, ha a cseléd színházba vagy mozgófénykép-színházba megy, vagy sürgős ügyben, pld. betegség miatt orvoshoz, vagy valamely sürgős izenet elhozatala vagy elvittele céljából tartózkodik az utcán s e célból a gazdájától írásbeli engedé lyyel bír.

Arad, 1916. szeptember hó 20-án. Green, főkapitány.

Több ezer darab javított
LIBA
 eladó kilogrammonként 6 koronáért élő sulyban kisebb tételekben is.
Málleci uradalom intézőségénél,
Posta: KANAK, Torontál-megye.

31268—1916.

Hirdetmény.

A m. kir. miniszterium a háboru esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendelí:

1. Az a termelő, akinek a község (város) területén 400 kataszteri holdnál kevesebb szántóföldje van, köteles a jelen rendelet életbelépte, illetőleg a cséplés befejezése után vagy annak netaláni félbeszakításakor buza-, rozs-, és kétszeres-észletének a házi- és gazdasági szükséglet ezámításba vétele után maradó feleslegét a községi előjáróságnál (polgármesternél) ezen rendelet erejénél fogva bejelenteni és azt a hatóság felhívására közszükségleti célokra átadni.

A felesleg mennyiségét vita esetében a községi előjáróság (polgármester) az érvényben levő rendeletek értelmében alapítja meg. Ebben a kérdésben — a határozat közlésétől számított három nap alatt — a vitás mennyiség átengedésére halasztó hatályu fokozza os felelvitelnek van helye, végső fokon a belügyminiszter határoz.

A megsabott átadás kötelezettsége nem akadályozza a termelőt abban, hogy buza, rozs és kétszeres készletéből mindaddig, amíg annak feleslege a jelen rendelet értelmében tőle át nem vétetett, az érvényben álló rendelkezések értelmében vásárlásra jogosultaknak eladhasson, köteles azonban ezeket az eladásokat a községi előjáróságnak (polgármesternek) a vásárlási igazolvány bemutatása mellett bejelenteni. A községi előjáróság (polgármester) köteles a termelő által átadandó buza, rozs és kétszeres mennyiségek átvételére a Hadi Termény-részvénytársaságot, illetőleg a társaságnak a község (város) területére megjelölt bizományosát felszólítani és a Hadi Termény részvénytársaság, illetőleg a bizományos — az utóbbi a Hadi Termény-részvénytársaság által megállapítandó bírság terhe alatt — köteles a szóban forgó terménymennyiséget a termelőtől átvenni.

A Hadi Termény részvénytársaság által átvett, bizományosnak raktárába szállított, avagy a Hadi Termény-részvénytársaság címére

„EOS”
 tiszta zsiranyagból készült
cipőtisztító
 megint kapható minden színben
1 doboz 90 fillér
CIPŐTŐZSDE
 Andrassy-ut 22. :: Telefon 10—44.

Értesítés!
 Az „IBOLYA DORÉ”
 készítményeink a mai naptól kezdve a következő árakban kerülnek forgalomba: Ibolya Doré-erám egy tégely K 150, Ibolya Doré-szappan 1 darab K 150, Ibolya Doré-tej 1 üveg 150, Ibolya Doré-hőlgypor 1 doboz K 150.
 Legjobb fekete v. barna Egy pár perc alatt bármely haját vagy bajuszt a legesebb állandó fekete színre lehet festeni, anélkül, hogy a színt is lehet mosni.
Hajfestő
 a „Melogen”. Ára 2.40 korona.
Szőrvesztő-Depilator. El kitűnő, a maga nemében páratlan szerrel minden alkalmatlan szőreit arc, nyak vagy karokról stb. minden fájdalom nélkül pár perc alatt okvetlen eltávolítható. — Ára utasítással 1 korona.
 A fenti szernek kaphatók a készítőnél **Hajós Arpád**
ARAD, Andrassy-tér 22. sz.
 Alapítástól 1907. évtől a Magyarországi Közközház számában

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetések díját az alábbiak szerint számítjuk.

Minden szó hirdetés ára 6 fillér. Vas-
tagabb betűkkel 12 fillér.

A vastagabb betűkkel kívánt szavakat
aláhúzással kell jelezni.

A legkisebb hirdetés ára 30 fillér.

Az apróhirdetéseket előre kell fizetni.
Hirdetéseket délután 1/2 óráig ve-
szünk fel.

A kiadóhivatal fenntartja magának a
jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét,
amelyik tartalmánál fogva szerelmi alakjának
nem közölhető, megváltoztassa.

Oktatás.

Okt. tanítónő

elemi iskolai tanulókat tanításra vállalk.
Esetleg vidékre is elmegy. Cím a kiadó-
hivatalban. 5086

Isr. Fininternátus Arad.

Csörös Aron-nica 1. Fejvesz bentlakó ren-
des és magántanulókat. Előreírt feltéte-
lakkal összehívott magánvizsgálatokra is.
Prospektust készítségül küld. 4634

Ellátás.

4 kisebb diákot

feljebb ellátásra vennék. Ház-tér 4. sz.
ajtószáma. 5088

Diákok teljes ellátására

felvételt. Csorós Péter-u. 25. szám
száma. 4994

Alkalmazást keres.

Intelligens háztartónő,

ki a háztartás minden ágában teljesen
járatos, magános urak vagy urhoz, eset-
leg kisebb családok ajánlók. Cím a
kiadóban. 5087

Jobb családból való nő

nemétől is beszél, állást keres, magános
urakhoz vagy egy-két gyermek mellé.
Házi munkát is végez. Cím a kiadó-
hivatalban. 4000

Ügyes varrónő

3 koronás napi díjért házhoz ajánlók.
Cím a kiadóhivatalban. 5090

Intelligens kőműves

nő, ki a magyar-német és román nyelvet
beszéli, magános ur vagy uronál háztar-
tónő állást keres. Cím a kiadóban 5077

Perfekt német,

gyors- és gépirónő ügyvéd iródszobán al-
kalmazást keres. Cím a kiadóban. 5097

Alkalmazást nyer.

Egy megbízható

ügyes kisasszony keresetik két gyermek
mellé. Cím Dr. Teleki Mór, Mikos Kelemen-
utca 2-4. 5086

Hüvelyes leány

vagy asszony október hó elsejére vidékre
keresetik, (esetleg menekült nő is lehet)
a magyarai postára. 5083

A mezőkevevényes ház Család

kisgényű vendéglősnőt keres október
1-re. 5085

Üzletek.

Cukoráru.

Igen jól jövedelmező cukrászda, félüzlet-
tel, visszavonulás miatt eladó, esetleg
megfelelő értékű házzal elcserélhető. Bő-
vebbet Varga cukrász, Szabadság-tér. 4817

Gyógyászat.

Holcsett.

A legártalmatlanabb szeszélesztő és finomító.
Izzadó, fényes, szíves, átlátszó (mitesszeres)
arcot naponta ahányszor szükséges, gyapot-
ra kötött folyadékkal megtöröljük. Az arc
rögtön csodás szép lesz, mintha valami
méses lehetet finomsággal harmattal volna
bevonva. Az átlátszó nap alatt elszá-
rad. Ára 1 korona. Dr. Földes és Hehs
pipereüzem és vegyszertár gyára Aradon.
Tíz mellett ne használjuk. 12

Ingtalan.

Sarok ház

a belvárosban eladó. Bathyány-u. 5.,
ajtó 4. 5070

Lakást keres.

Lakást keresek,

egy 3 ágyas butorozott utcai szobát. Für-
dőszoba s előszobával, azonnalra. Címét
a kiadóba kérek. 5080

2 modernül berendezett

butorozott szobát, konyhabasszalattal, ke-
rez október 1-től egy tiszti álló család
állami főosztályos. Címe megtudható a
kiadóhivatalban. 4010

Kiadó lakás.

Magános-ág

elkerülése végett intelligens férfi — hivatal-
nok, tanító stb. — díjtalanul lakást nyer.
Cím a kiadóhivatalban. 5089

Kiadó.

2 helyiség műhelynek (raktárnak) külö-
nösen alkalmas. Eötvös utca Neuman Test-
vérek városi iródszobájában. 5049

Andrássy-tér 8. sz.

elkelt egy I. emeleti utcai lakás, mely ter-
désnek, vagy üzleti célra igen alkalmas,
azonnalra kiadó. Bővebbet a házmesternél.

Vétel és eladás.

Divatalbum

1000 legújabb színes divatképpel, szabás-
mintával 3 kor. 50 t. Kapható Károlyi
L. és Társas könyvkereskedésén Arad,
Dobó-utca 1. 1082

Értéktel

4 értéktelen eladó. Mikos-u. 28. sz. 5069

Zöldé ünnepi könyvek

kaphatók Fiebler Sándor papir-
kereskedésében és könyvnyomdá-
jában, Szabadság-tér 1. Telefon
308. sz. 611

Különféle.

Vadászterület.

650 kha. 16 terület, az Arad-toronytól az
melletti borbó ad. Kriszta Sándor birtokos,
Arad Lyvada-utca 1. 5050

As angel

fájdalomcsillapító Bengus balsamot telje-
sen pótolja a Hehs-Földes féle fájdalom-
csillapító balsam, teljesen azonos összeté-
telű, mint a Bengus balsamot ára 2 korona.
Földes gyógyszerár, Hehs gyógyszerár. 12

As Annel

aranyér-kupokát mindenben pótolják a
Haemorrhoid-kupok, azonos összetételük
folytán hatásuk is teljesen azonos, ára 3
korona. Földes gyógyszerár, Hehs gyogy-
szertár Arad. 12

8074—1916. pm.

Pályázati hirdetés.

Arad sz. kir. város törvény-
hatóságánál a folyó évi október
hóban megtartandó rendes havi
közgyűlésen választás útján be-
töltendő és a városi fizetési táblá-
sát XI. fizetési osztály III. fo-
kozatába sorozott irodai segéd-
tiszt állásra pályázatot hirdetek.

Felhívom mindazokat, kik ezen
állást elnyerni óhajtnak, hogy az
1888 évi L. t. c. 19. §-ának má-
sodik bekezdésében előírt képesi-
tésüket igazoló okmányaikkal fel-
szerelt, valamint a város szolgál-
tatában nem állók egészségügyi álla-
potukat igazoló tiszti orvosi bi-
zonyítvánnyal felszerelt kérelmei-
ket hivatalomban f. évi október
hó 10-ig beszárolag nyújtsák be.

Arad, 1916. szeptember 26-án.

Variassy, poléármeester.

VESZÉK:

**babot,
kölest,
árpát.**

Cs. és kir. járványkórház
élelmezési vállalata,
honvédszár laktanya.

Telefon szám 670. 4993

21494—1916. kh.

Hirdetmény.

Aszt tapasztaltam, hogy az ér-
vényben lévő szabályrendelet da-
cára igen sok kerékpár az adózás
alól kivonatot, adójeggyel ellátva
rövidesen, a kerékpár tulajdonosok
közül pedig többen az esti órákban
felgyújtott lámpa nélkül kerék-
pároznak gépjűkei az utcákon és
a járókelők testi épségét veszé-
lyeztetik.

Felhívom a kerékpártulajdono-
sokat, hogy kerékpárjukra az adó-
jeggyel haladéktalanul kiváltásuk
mert elleneseiben a kerékpárt tő-
lük elköszátatom és ellenük az el-
járást folyamatosba tételtem — fi-
gyelmeztetem őket egy dejtleg,
hogy felgyújtott lámpa nélkül ne
kerékpározzanak, mert tettenérés
esetén ellenük a rendőri büntetés
eljárását indítottam meg.

Arad, szeptember hó 11.

Green, főkapitány.

Ecet-eszencia

megérkezett és kapható, míg a készlet
tart. 1 üveg, amely 2 és 1/2 liter kellemes
lény arstali ecet készítésében elegendő,
1 koronás 20 fillér. Üres üvegek 6 fillért
visszatételeket.

Hánsu Nestor

drogeria és illatoszó üzlete, Arad. 5091

Ablakrudók

Valódi amerikai önműködő
ablakrudónyok gyári rak-
tára.

Gyermeklocik

velamint összecsalható

nyugvó-ágyak
nagy választékban.

Zimmermann Ignác

norinbergi díszmű- és játék-
áru üzletében. 2181

Arad, Szabadság-tér 21.

Özv. Szalkai Árminnó

hímző és fehérnemű üzlete, elő-
nyomda Arad, Weibler János-u. 13.
(Főpostával szemben.)

Női és férfi, gyermek kelengyék,
intézetli és kórházi fehérneműk,
legfinomabb anyagból, színes és
fehér hímzések, fehérnemű var-
rások olcsó áron készülnek. —
Úsi leányok fehérnemű varrás,
hímzés és szabás tanítására fel-
vétetnek. 8418

Úraságok és keres- kedőurak figyelmébe Hadifoglyoknak

nagyobb meunviségű toll vattás
kabátok és nadrágok, zsebé triko-
ruhák és munkásbakkancsok kap-
hatók 35 koronától 50 koronáig
párja. Nagyobb rendeléseket ezen
cikk elkészítésére előrelátó olcsó
áron. 5011

Harzfeld Gyula,

Arstales Sándor-utca.

A főtér legforrasmasabb helyén

Andrássy-tér 8. számú

házon egy kisebb

üzlethelyiség

szomszár

Kiadó.

Bővebbet az „Aradi Közlöny” kiadó-
hivatalában, József főherceg-ut 22.

19647—1916.

Hirdetmény.

Közhírré teszem, hogy a m.
kir. Ministerium 2680—1916. M.
E. sz. rendeletével az „Olaj és
Zsiradékügyi Bizottság” megala-
kítása tárgyában a következőképp
rendelkezett:

A magyar szent korona ország-
ainak növényi és állati olajokkal
és zsiradékokkal való ellátására
zseiradékügyi bizottság alakították.
A bizottság megalakítása iránt
a kereskedelemügyi miniszter in-
térkedik.

A bizottság eredményes mű-
ködése céljára a kereskedelem-
ügyi miniszter elrendelheti, hogy
az említett cikkek termelésében és
fogyasztásában érdekeit vállalatok
üzemét ellenőrizze és avégből az
állati könyvekbe és levelezésbe
is betekintsen.

A bizottságot ebben a műkö-
désében az érdekelte vállalatok kö-
telesek teljes mértékben támogatni.

Aki az elrendelt bejelentést nem
tehesíti, vagy a bizottságnak az
ellenőrzésre vonatkozó rendelkezé-
seit meg nem tartja, az amennyi-
ben cselekménye súlyosabb bünté-
tendő rendelkezés alá nem esik,
bírhágtól követ el, és hat hónapig
koronáig terjedhető pénzbüntetés-
sel büntetendő.

Green, főkapitány.